No. 46 — 47. ANUL V. 18 — 25 August 1902

Albina

Revistă Enciclopedică Populară

Apare în fie-care Duminică

Abonamentul în țară pe an Lei 5 | Abonamentul în străin. pe an Lei 8
» » » 6 lunĭ » 3 | Un numĕr. . . . . 15 banĭ
Pentru anunciurĭ 1 leŭ linia. Mica publicitate 5 banĭ cuvîntul
Manuscriptele nepublicate se ard.

Redacția și Administrația Str. Mânțulésa No. 9, Bucurescĭ.

Eforia Spitalelor Civile din Bucuresci.

PUBLICAŢIUNI

In ḑiua de 28 August 1902, ora 10 a. m., se va ţine la Eforie licitaţiune publică cu oferte sigilate pentru darea în întreprindere a construireĭ unuĭ pătul la moşia Habudu Scutaşĭ din judeţul Prahova.

Condiţiunile speciale, devizul şi plănurile se pot vedé la Serviciul Bunurilor în orĭ-ce ḑi şi oră de lucru.

Valórea acestor lucrărĭ este de leĭ 2.000.

Domniĭ concurenţĭ spre a puté luà parte la licitaţiune, vor trebuì să depună ca garanţie provisorie leĭ 5% din suma devisuluĭ, cunoscênd că cea definitivă va fi de 10% din suma resultată la licitaţiune.

* * *

In ḑiua de 3 Septemvrie 1902, orele 10 a. m., se va ţine licitaţiune publică orală la Eforie pentru închirierea pe timp de treĭ anĭ, a urmětórelor imobile.

Din Bucurescĭ.

Clădirea de pe bulevardul Elisabeta.

1) Prăvălia No. 4, cu începere de la 26 Octomvrie 1902, garanţie provisorie leĭ 900.

2) Prăvălia No. 5, cu începere de la 26 Octomvrie 1902, garanţie provisorie leĭ 700.

Casa V. T. Dancovicĭ, str. S-fta Vinerĭ, No. 2.

3) Apartamentul No. 2 (la No. 2 bis) cu începere de la 26 Octomvrie 1902, garanţie provisorie leĭ 250.

4) Prăvălia No 2 (Calea Moşilor No. 48) cu începere de la 26 Octomvrie 1902, garanţie grovisorie leĭ 500.

Din Giurgiu.

5) Casa Clearck, str. Policronie, cu începere de la 26 Octomvrie 1902, garanţie provisorie leĭ 80.

Condiţiunile speciale, precum şi orĭ-ce alte informaţiunĭ, se pot luà la serviciul Bunurilor Eforieĭ, în ḑilele şi orele de lucru.

* * *

La 30 Septemvrie 1902, orele 10 a. m., se va ţine licitaţiune la Eforie, pentru 400 perechĭ papucĭ bărbătescĭ, 200 perechĭ papucĭ femeescĭ şi 50 perechĭ pantofĭ.

Doritoriĭ de a luà parte la acéstă licitaţiune, sunt invitaţĭ ca în sus citata ḑi şi oră, să-şĭ presinte ofertele d-lor sigilate, însoţite de o garanţie provisorie de 5%, cunoscênd că garanţia definitivă va fi 10%.

Se pune în vedere d-lor concurenţĭ art. 68—79 din legea asupra comptabilităţiĭ publice.

* * *

Ministerul Agricultureĭ, Industrieĭ, Comerciuluĭ şi Domeniilor.

PUBLICAŢIUNE.

Se aduce la cunoscinţa generală, că la şcóla de Meseriĭ Vasile Paapa de la Valea Bouluĭ, judeţul Prahova, se află vacant postul de maestru împletitor de răchită, retribuit cu salariul de 100 leĭ lunar, avênd şi locuinţa în natură.

Amatoriĭ de a ocupà acest loc, sunt rugaţĭ a-şĭ presenta cererile lor însoţite de actele ce posed, cel mult până la 1 Septemvrie viitor, la Direcţiunea şcóleĭ, spre a fi examinate în basa cărora vor fi recomandaţĭ Ministeruluĭ.

Invĕţătorii la sate.

— Aĭ fost la tîrg, nene? Ce-aĭ maĭ vĕḑut?

Se înţelege că cine se duce la tîrg vede maĭ multe şi aude maĭ multe decât la ţară, decât la sat.

Adese orĭ se póte ca tîrgul să fie un tîrguleţ maĭ mic mult decât satul, cu tóte acestea e tîrg. Tîrgul are în tot-deauna ce-và maĭ mult decât satul orĭ cât de mic ar fi. Tìrgul e locul unde se adună lume din tóte părţile. La tîrg întâlnescĭ ómenĭ cine scie de pe unde şi auḑĭ lucrurĭ carĭ s'aŭ întîmplat iar cine scie pe unde.

In tîrg vorbesce om cu om, şi om de la om află lucrurĭ nouĭ. Cine se duce maĭ dese orĭ la tîrg află şi aude şi vede lucrurĭ maĭ multe decât cel de la sat, şi cine şade chiar la tîrg ajunge să fie maĭ priceput şi sciutor de maĭ multe lucrurĭ de cum ar fi fost dacă ar fi stat la sat. De aceea se ḑice chiar că tîrgoveţiĭ sunt maĭ pricepuţĭ, saŭ maĭ prefăcuţĭ decât săteniĭ.

Aşà e lumea, aşà sunt lucrurile că om de la om învaţă. Şi omul învaţă orĭ vĕḑênd şi auḑind pe mulţĭ, orĭ ascultând pe unul care scie multe. Un bĕtrân care a vĕḑut şi auḑit şi păţit multe, face cât un tîrg întreg daca-ĭ stà sĕ-l asculţĭ. Şi de la câte nevoĭ şi de la câte greurĭ scot bĕtrâniĭ pe ceĭ tinerĭ.

Dar şi un tînĕr învĕţat póte să foloséscă nu maĭ puţin decât un bĕtrân, dacă veĭ scì să staĭ de vorbă cu el şi să-l facĭ sĕ-şĭ deslege limba şi sĕ-ţĭ spună tóte de care aĭ tu nevoe.

Un tînĕr învĕţător, nu maĭ ḑic de unul maĭ bĕtrân, un tînĕr învĕţător care de-abià a eşit din şcólă şi vine acum la sat, câte lucrurĭ nu scie el, de care habar n'aŭ bĭeţiĭ sătenĭ carĭ n'aŭ fost ca dĕnsul în şcóle.

Un tînĕr învĕţător a stat nouĕ saŭ ḑece anĭ prin şcolĭ. In şcóla normală a avut tovarăşĭ veniţĭ cine scie de pe unde, din alte părţĭ. Câte lucrurĭ a aflat el de la aceştĭ tovarăşĭ aĭ luĭ? Căcĭ la şcólă învaţă omul nu numaĭ ceea-ce învaţă de-a dreptul de la pro-

fesor, lecţie cu lecţie, ci învaţă şi alte multe lucrurĭ pe carĭ le vede şi le aude de la alţiĭ, carĭ vin din alte locurĭ de pe unde aŭ alte obiceiurĭ şi alte deprinderĭ. Cum învaţă femee de la femee să cósă cusĕturĭ alese, să facă văpselĭ, să facă murăturĭ, să créscă puĭ, să facă claponĭ, să facă lécurĭ, să facă mâncare. Imĭ aduc aminte de o gospodină tînĕră care erà fórte necăjită că făceà puiŭ cu smântână şi nu-ĭ eşià bine, n'avé gust cum trebue să aĭbă, în cât se hotărâse să nu maĭ facă puiŭ cu smântână. Şi a ţinut hotărârea până când într'o ḑi aude pe alte gospodine vorbind între ele tocmaĭ de puiŭ cu smântână:

— Da, puiŭ cu smântână aş face şi eŭ, că n'am făcut de demult, căcĭ am smântână fórte bună.

— Dar de ce nu facĭ?

— Nu fac că n'am mărar tînĕr.

Atuncĭ tînĕra gospodină înţelese că eĭ nu-ĭ eşià bine puiul cu smântână din pricină că nu-ĭ puneà mărar.

Maĭ pune apoĭ la socotélă că tînĕrul învĕţător cât a fost prin şcólă a vĕḑut atâtea lucrurĭ, şi a ascultat pe atâţia profesorĭ şi a cetit atâtea cărţĭ.

— Ce-aĭ adus, mamă, saŭ ce-aĭ adus tată, strigă copiiĭ când mama saŭ tata vin de la tîrg şi alérgă repede înaintea lor să le deschidă legăturile, să le deschidă traestele să vadă ce aŭ adus noŭ.

Orĭ-ce tînĕr învĕţător, chiar tînĕr dacă este, şi noĭ voim să vorbim de ceĭ tinerĭ, când ajunge într'un sat, el vine cu trăestele pline de cunoscinţĭ nouĭ, pe carĭ săteniĭ nu le sciŭ şi ar trebuì ca săteniĭ din tóte părţile să alerge la el să-ĭ deschidă legăturile, să-ĭ deschidă traestele cu cunoscinţĭ nouĭ ca să se înfrupte cu toţiĭ din ele. Şi s'ar înfruptà fórte bine, ba chiar s'ar îndestulà şi tot odată şi-ar găsì şi un isvor ne secat de unde să se înfrupte şi să se îndestuleze şi pe viitor. Dacă ómeniĭ s'ar pune bine pe lângă el, atuncĭ tînĕrul nu numaĭ că le-ar spune şi le-ar da tot ce are el, dar încă ar prinde curaj şi ar căutà el însuşĭ ca să le dea mult maĭ multe; căcĭ un tînĕr care a fost atâta vreme

prin şcólă şi prin lume, şi căruia i-aŭ trecut prin mână atâtea cărţĭ, scie unde să maĭ caute lucrurĭ nouĭ când ar vedé că le-à isprăvit pe cele vechĭ. Tînĕrul acesta ar căutà cărţĭ nouĭ şi ar cetì şi ar aflà din ce în ce maĭ mult şi ar da sătenilor din ce în ce maĭ multe cunoscinţĭ nouĭ şi folositóre. Ar începe a cunósce şi el nevoile ómenilor şi le-ar căutà el însuşĭ ceea-ce le trebue. Iar în acelaş timp ar învĕţà şi el multe lucrurĭ de pe la sătenĭ, ar începe să pună şi el în practică multe din cele bune, s'ar da şi el la viéţa de sătean şi ar ajunge cu vremea un sătean luminat, un povăţuitor al satuluĭ, un adevĕrat apostol al lumineĭ. Vorba luĭ ar fi vorbă la locul eĭ, şi el ar fi cu vremea omul cel maĭ folositor al satuluĭ.

Ce se întîmplă însă de obiceiŭ?

Un tînĕr învĕţător vine în sat.

Săteniĭ cum îl vĕd îşĭ închipue că el scie numaĭ A, B, C. Când deschide gura să vorbéscă şi el cevà, el se înţelege că fiind tînĕr, ne încercat, vorbesce şi el cam lucrurĭ de pe la şcólă, orĭ cel puţin lucrurĭ carĭ nu prea se potrivesc tocmaĭ cu nevoile ómenilor pe carĭ el nu le cunósce încă. Şi ómenilor li se pare că vorbesce «caĭ verḑĭ pe păreţĭ», şi dacă nu se găsesce chiar atuncĭ vre-unul ca să rîdă de dînsul şi să-l ia la vale, dar cu încetul nu-ĭ maĭ daŭ ascultare. El vĕḑênd acésta, se retrage de eĭ, şi rĕmâne între dînşiĭ ca străin. Şi de acì înainte orĭ rĕmâne uĭtat şi ne băgat în sémă, dacă tînĕrul e un om blând şi liniştit, orĭ dacă e maĭ vioiŭ saŭ maĭ îndrăsneţ se întîmplă şi certe şi traiŭ rĕŭ cu săteniĭ.

Aşà se întîmplă cu tineriĭ învĕţătorĭ şi aşà se întâmplă şi cu tineriĭ preoţĭ. Şi uniĭ şi alţiĭ rĕmân străinĭ de sat şi satul de eĭ.

Acestea sunt lucrurĭ carĭ ar trebuì să le scie săteniĭ. Şi preoţiĭ să lumineze pe sătenĭ cum să se pórte cu învĕţătoriĭ şi învĕţătoriĭ să lumineze pe sătenĭ cum să se pórte cu preoţiĭ, pentru ca preot, învĕţător şi sătenĭ, să formeze o singură familie.

Th. D. Speranția.

Poveţe despre păstrarea sănătăţiĭ.

Locuinţa.

Dacă casa nu este bine clădită şi bine îngrijită, ea póte vătămà sănătatea nóstră. Locuinţa este sănătósă dacă este încăpătóre pentru toţĭ carĭ şed într'însa, dacă pereţiĭ şi pardoséla eĭ sunt uscate şi curate, dacă are destulă lumină, dacă se póte bine încălḑì, dacă aerul eĭ este curat şi se póte lesne primenì (preschimbà) prin deschiderea ferestrelor, dacă în casă şi împrejurul eĭ nu zac necurăţeniĭ, dacă nu se află aprópe de casă băltóce, mocirle, şanţurĭ murdare şi alte ape stătătóre.

Clădind o casă, trebue s'o aşeḑăm pe un loc sănătos. Dacă locul pe care o clădim este jos, atuncĭ să-l înălţăm cu pămînt sănătos, bine bătut, înainte de a începe zidirea. Să ne ferim a clădì casa într'un loc băltos, mocirlos, umed, unde se adună apele de plóie, într'o luncă, care la fie-care viitură mare de apă se înécă, lângă malul uneĭ gârle, care din când în când iese din albia eĭ, şi să alegem, pe cât se póte, un loc maĭ înalt, maĭ depărtat de patul uneĭ ape curgĕtóre, de baltă, de eleşteŭ. Să nu se zidéscă casa pe un loc umplut cu băligare şi cu alte necurăţeniĭ, nicĭ într'o vale adâncă, înfundată, în care nu străbat razele sóreluĭ. Băltócele, apele bâhlite, stătute, şanţurile necurăţate, aflate în vecinătatea locuinţeĭ, o fac nesănătósă, produc frigurĭ, lipsă de sânge, slăbiciune, umflătura pânteceluĭ şi alte bóle, de aceea trebue să înlesnim scurgerea şi secarea acelor ape stătătóre.

Locuinţa îngropată în pămînt, numaĭ puţin ridicată d'asupra pămîntuluĭ, o numim bordeiŭ. Bordeiul este locuinţa cea maĭ rea, cea maĭ nesănătósă, obicĭnuit întunecósă şi umedă, aerul eĭ se priminesce anevoie, şi numaĭ ómeniĭ neprevĕḑătorĭ, leneşĭ saŭ fórte săracĭ, îşĭ maĭ adăpostesc familia în bordee; un bun gospodar, nu va cruţà munca şi cheltuéla maĭ mare ce cere clădirea uneĭ case, şi va asigurà copiilor sĕĭ o locuinţă uscată, luminósă, aerată şi încăpĕtóre. In unele sate se maĭ fac case de pămînt bătătorit între douĕ rîndurĭ de scândurĭ (case de ciamurĭ), care se usuc anevoe.

Casele de gard, (de nuele, de vĕlătucĭ), să se lipéscă pe din năuntru, pe din afară şi pe jos, cu lut curat (cu pămînt galben), saŭ cu lut amestecat cu paie tocate, şi nicĭ de cum cu baligă; apoĭ să se spoiască cu var şi să nu se locuéscă înainte de a fi bine uscate, căcĭ umeḑéla pereţilor produce bóle. Dacă trebuinţa cere ca casa să se lipéscă din noŭ, atuncĭ să se facă acésta în timpul vereĭ, când se póte uscà maĭ curând şi când ferestrele se pot ţine deschise tótă ḑiua pentru ca să se scótă din casă mirosul pereţilor umeḑĭ care este nesănătos. Asemenea, să nu se lipéscă casa pe jos în

Casă țărănéscă de pe Domeniul Corõneĭ.

timpul tómneĭ şi erneĭ, când nu se póte lesne uscà. Casa să se vĕruéscă (să se spoéscă) de două orĭ pe an, primăvara şi pe la finele vereĭ. Casa de gard, de nuele, lipită cu pămînt, are obicĭnuit pereţĭ subţirĭ şi este frigurósă în timpul erneĭ; de aceea este bine ca să îngroşăm pereţiĭ prin alicire (cu alicărie), aruncând îndată după lipirea nuĭelelor, bucăţĭ de cărămidă şi de piétră în pămîntul cu care s'aŭ lipit, şi maĭ lipind deasupra cu lut. In casa lipsită de pardoséla de scândurĭ şi lipită pe jos cu pămînt, se face praf şi umeḑélă; o asemenea casă nu se póte tot-deauna ţine curată.

Oameniĭ cu dare de mână şi îngrijitorĭ de sănătatea familieĭ lor, tencuesc casa de gard cu var şi cu nisip, saŭ îşĭ fac casa de cărămidă bine arsă, podită cu scândurĭ, cu pivniţă de desubt, cu învelitóre de şiţă, de şindrilă, de table de fer orĭ de tinichea. Acoperişul caseĭ de trestie, de cocenĭ, de paie, se aprinde uşor şi putreḑesce degrabă. Asemenea se pot zidì case sănătóse din piétră. La munte se fac case uscate şi călduróse de lemn, din bârne şi blănĭ încheate la capetele lor şi lipite cu lut, orĭ tencuite cu amestecătură de var cu nisip.

Este folositor ca casa să aibă prispă, căcĭ ea opresce umeḑéla, de a străbate la pereţĭ; numaĭ casa de zid, de pétră orĭ de cărămidă bine arsă şi cu temelie de zid se póte lipsì de prispă. Este trebuincios ca casa să aibă maĭ multe încăperĭ, ca camera în care dormim să nu slujéscă şi de bucătărie, ci ca bucatele să se gătéscă într'o cuhnie osebită orĭ în tindă, în săliţă. Chiar dacă casa are numaĭ o singură cameră de locuit, ea trebue să fie destul de mare, căcĭ îngrămădirea într'însa a maĭ multor suflete de cât aŭ loc, este vătĕmătóre; ea cată să fie destul de încăpĕtóre pentru aşeḑarea unuĭ rĕsboiŭ de ţesut saŭ pentru înlesnirea uneĭ alte meseriĭ în timpul erneĭ, când sĕteniĭ nu sunt ocupaţĭ cu munca câmpuluĭ. Straşina şi prispa să nu fie prea jóse, ci înalte, ridicate, ca să nu împedice lumina ferestrelor; tavanul să aibă înălţimea de cel puţin 3 metri (de un stânjen şi jumĕtate).

Incăperile caseĭ trebue să aibă lumină de ajuns, căcĭ lumina înviéză totul şi lipsa de lumină aduce slăbiciunea corpuluĭ şi ofelirea feţeĭ, maĭ ales la copiĭ. Fie-care încăpere trebue să aibă ferestre mişcătóre, destul de marĭ, cel puţin de un metru înălţime, cu tocurĭ de lemn carĭ se pot lesne deschide; o odae cu ferestre micĭ şi carĭ nu se pot deschide este nesănătósă, căcĭ este trebuincios ca ferestrele să se deschiḑă în tóte ḑilele, chiar în timpul erneĭ, cel puţin de câte două orĭ pe ḑi, pentru câte o jumĕtate de oră. Aerul din casă se primenesce numaĭ prin deschiderea uşilor şi a ferestrelor; el nu se curăţă prin afumarea cu oţet vărsat peste cărămidă fierbinte, nicĭ prin arderea de zahăr orĭ de ĭenu-

pere pe cărbunĭ aprinşĭ, nicĭ prin alte fumurĭ mirositóre, carĭ nu sunt de nicĭ un folos.

Dacă putem, vom aşeḑà casa ast-fel, ca ferestrele să dea spre rĕsărit, saŭ cel puţin spre miaḑă-ḑi, pentru ca razele sóreluĭ să intre d'a-dreptul în casă. Numaĭ la nevoe, dacă nu ne stă în putinţă a aşeḑà ferestrele spre rĕsărit saŭ spre miaḑă-ḑi, să le punem spre apus, pentru ca camera să vaḑă sórele cel puţin înaintea apuneriĭ luĭ. In nicĭ un cas nu vom aşeḑà ferestrele caseĭ spre miaḑă-nópte, căcĭ o asemenea casă, care nu vede nicĭ odată raḑele sóreluĭ, ar fi negreşit nesănătósă. Pentru ca lumina să intre cu lărgime în cameră, ferestrele trebue să aibă gémurĭ de sticlă curată şi să nu fie lipite cu ţiplă (cu schembeà) saŭ cu hârtie.

In timpul erneĭ încălḑim locuinţele nóstre prin aprinderea foculuĭ în sobă; nu este însă bine ca să producem în casă căldură prea mare, ţinênd tot-deauna uşile şi ferestrele închise. Vatra nu dă destulă căldură şi face fum. Mangalul este nesănătos, căcĭ gazul de cărbunĭ, aburul care ese din cărbunĭ când eĭ ard fără flacără şi care abur nu se vede, este fórte otrăvitor, face ameţélă, gréţă, durere de cap, ameţesce corpul şi produce chiar mórte. Soba să fie bine zidită şi bine lipită, să tragă bine şi să n'aibă crăpăturĭ prin carĭ fumul póte intrà în casă, căcĭ şi fumul este otrăvitor, el produce bóle de ochĭ, tuse, durere de cap şi strică sângele. Uşa sobeĭ să se deschiḑă în odaia de locuit; soba órbă cu uşa în tindă se face numaĭ în locurile, unde lipsesc lemne şi unde se arde tesic, baligă de vite uscată. Soba de zid este maĭ bună de cât cea de fer (de tuciŭ, de tinichea orĭ de tablă de fer), care aduce căldură dogoritóre şi usucă aerul, dacă nu se pune d'asupra sobeĭ un vas larg, deschis, umplut cu apă curată. Coşul (hornul, hogeagul) să fie bine lipit, să nu se deschidă în pod, în ursóică, ci să trécă prin podul caseĭ spre a se ridicà d'asupra acoperişuluĭ, pentru ca să se depărteze bine fumul. Afară de sobă maĭ póte şi lampa să producă fum şi să strice aerul din casă. Lampa de petrol (de gaz) fumegéză, dacă nu este bine făcută, dacă n'are sticlă care să tragă bine, dacă fitilul nu este bine potrivit, dacă petrolul (gazul) este prost.

Fie-care casă trebue să aibă privata (latrina, plimbătórea) eĭ, aşeḑată într'un colţ al curţeĭ şi întreţinută cu tótă curăţenia. Necurăţeniile din hasnaua plimbătóreĭ daŭ un îngrăşămînt bun pentru câmp, de aceea când o golim, amestecăm acele necurăţeniĭ cu băligarul vitelor, pe care-l cărăm la ogor spre a-l face maĭ roditor.

Afară de odăile pentru locuinţa ómenilor ne maĭ trebue grajdurĭ saŭ coşare pentru adăpostirea vitelor, coteţe pentru paserĭ, aşeḑate în fundul curţeĭ, nu lipite de casă. Un bun gospodar îngrijesce de vitele sale bine şi nu le lasă în timpul erneĭ neapĕrate contra friguluĭ, viscoluluĭ, plóieĭ şi

zăpeḑeĭ. Nu este însă bine ca camera în care dorm ómeniĭ să slujéscă tot deodată şi vitelor tinere drept culcuş. Viţelul, mielul, chiar cânele pe care îl aducem érna în casă, strică aerul maĭ mult decât ómeniĭ carĭ o locuesc; nicĭ o casă ţărănéscă să nu fie lipsită de grajd. Grajdul, coşarul, coteţul să se întreţie curat. Un grajd murdar vatĕmă nu numaĭ sănătatea vitelor aflate într'însul, ci şi a ómenilor din casa aflată alăturĭ cu grajdul. Dacă în grajd, coşar saŭ coteţ s'a ivit vre-o bólă molipsitóre, trebue să-l curăţim fórte bine, să ardem necurăţeniile scóse dintr'însul, să spălăm lemnăria cu leşie fierbinte, să spoim totul cu var stins próspăt (stins d'acum), să aşternem pe jos nisip curat pe grosime îndestulătóre, să aerisim grajdul orĭ coteţul o sĕptămână de ḑile.

Hambarul, pătulul, să fie uscat, ridicat d'asupra pămîntuluĭ, apărat contra plóeĭ şi zăpeḑeĭ prin straşină largă, bine aerat, pentru ca grânele să nu se strice, să nu se încingă, să nu muceḑéscă.

Curtea (ograda) să fie largă, îngrădită din tóte părţile cu ulucĭ orĭ cu gard (cu nuele împletite), nu cu şanţ, şi curată, să nu o lăsăm acoperită cu felurite necurăţeniĭ, ci să o măturăm adese-orĭ, să strîngem gunóele şi băligarele la un loc maĭ adânc saŭ într'o grópă într'un colţ al curţiĭ, să le facem grămadă şi să le scótem la ogor după ce aŭ început a putreḑì. Dacă apa de plóie şi necurăţeniile din grajd nu se scurg bine şi produc în curte băltacurĭ, să înlesnim scurgerea lor; este însă folositor ca pişatul vitelor să se scurgă spre locul saŭ spre grópa în care am adunat băligarul, spre a-l întrebuinţà pentru îngrăşarea ogoruluĭ.

O parte din curte să o plantăm (să o sădim) cu pomĭ roditorĭ, să o prefacem în grădină de legume (de zarzavaturĭ); este bine ca casa să fie înconjurată de arborĭ şi de florĭ, carĭ înveselesc inima, cari curăţă şi rĕcoresc aerul şi ne daŭ fructe dulcĭ. De vreme ce o ogradă murdară aduce bóle, grădina bine întreţinută dă marí folóse şi nu cere mult timp pentru îngrijirea eĭ.

N'am făcut totul dacă ne-am clădit casa bună cu hambar, cu grajd, cu coteţ, cu privată, dacă am îngrădit curtea şi am sădit grădina; pentru ca locuinţa să rĕmâie sănătósă, trebue s'o îngrijim bine, să ţinem pereţiĭ şi pardoséla odăilor curate, să depărtăm în tóte ḑilele tóte necurăţeniile din casă, s'o măturăm cu mătura udată, spre a nu ridicà praful în aer, s'o aerăm, să deschidem, cel puţin de douĕ orĭ pe ḑi, pentru câte o jumĕtate de oră, uşile şi ferestrele, pentru ca aerul stricat să pótă eşì şi pentru ca să intre alt aer curat, să scuturăm adesea-orĭ păturile, plapumele, perinele, rogojinele din casă, să ştergem praful după lăḑĭ, mese, scaune şi alte mobile. Ţăranca să nu spele rufele şi să nu le întindă spre uscare în odaia de locuit şi să deprindă copiiĭ de micĭ cu curăţenia.

Dr. I. Felix.

CIUMA PORCILOR

Ciuma porcilor numită în sciinţă: *Pneumo-enterită infecţiósă*, este o bólă contagiósă, prevědută la articolul 1 din legea de poliţie sanitară veterinară (1). Ea se ivesce maĭ numaĭ la porcĭ, animalele bolnave manifestând turburărĭ din partea pieptuluĭ, pânteceluĭ şi pieleĭ.

Când bóla se declară într'un cârd, într'un tamaslâc, este rar ca numaĭ un singur râmător să fie atins, de obiceiŭ în asemenea casurĭ maĭ mulţĭ dintre eĭ cad de odată bolnavĭ. Dar fie că pneumo-enterita infecţiósă se ivesce la un singur animal, saŭ la maĭ mulţĭ de odată, *simptomele* cu carĭ se manifestă sunt aceleaşĭ, cu óre-care deosebire bine înţeles, ce ţine de etate saŭ starea de întreţinere a porculuĭ, saŭ încă de virulenţa, adecă de rěutatea, saŭ furia bóleĭ.

Porcul bolnav, devine pe neaşteptate trist, cu privirea galeşă, stă maĭ mult culcat, căutând a se ascunde, a se acoperì în strohotul sěŭ. Ameninţându-l, îşĭ părăsesce culcuşul cu óre-care lene; în mers pórtă capul în jos, cu códa óre-cum descolăcită, pare că se clétină, maĭ ales de partea de dindărăt. Dându-i-se mâncare, nu rar se întîmplă ca chiar de la începutul bóleĭ să nu mănânce nimic, alte orĭ vîră rîtul în ciubăr saŭ sghébul cu mâncare, îmbucă de douě treĭ orĭ şi apoĭ se retrage. Dar daca gustul de mâncare îĭ lipsesce apoĭ în schimb bolnavul se arată maĭ în tot-deauna însetat, apa rece plăcêndu-ĭ în deosebĭ.

Cu cât timpul trece, cu atât bóla înaintéză, aşà că după 2 — 3 dile, animalul se înfăţişéză slăbit, cu totul trist, cu ochiĭ pe jumětate închişĭ, lăcrămoşĭ şi urduroşĭ. Sărmanul animal, culcat, nu pe lat, ci de obiceiŭ pe piept şi pântece, cu gâtul întins şi cu piciórele îndoite şi strânse sub corp, zace în aşternutul sěŭ pe care nu-l părăsesce, decât cu multă silă. Abià ridicându-se, maĭ ales de piciórele din dărăt, cu capul cu totul în jos, cu urechile blojdite, cu rěsuflarea îngreunată, cu rîtul svântat şi cald, cu gura de asemenea fierbinte, avênd pieliţa gureĭ ca şi aceea a ochilor, cu totul roşie, merge legănându-se, gemênd şi tuşind din când în când; din nas adese i se scurge, mucĭ saŭ mucĭ amestecaţĭ cu puroiŭ.

De obiceiŭ la începutul bóleĭ, animalul nu are eşire afară pântecele la mulţĭ, arătându-se umflat.

Luându-i-se temperatura, daca dispunem de un termometru, vedem că el are o căldură de 41 — 42° C., adecă cu peste douě grade maĭ mult, ca în stare de sănătate.

Pipăindu-l, simţim că pielea este maĭ caldă, presentându-se

(1) In virtutea decretuluĭ regal No. 1.948 din 18 Aprilie 1896.

pătată pe la urechĭ şi rădăcina lor, pe la subţiorĭ, pe faţa din năuntru a pulpelor, pe pântece etc. Aceste pete, la început roşietice, ieaŭ maĭ în urmă o culóre închisă, cam ca cernéla violetă. In dreptul lor, pielea se arată óre-cum umflată şi mó'e, lăsând a se ridică după suprafaţa eĭ pojghiţe subţirĭ, un fel de mătréţă. Formarea de bĕşicuţe în dreptul petelor se observă încă la uniĭ bolnavĭ.

Ajunsă în starea pe care am pomenit-o, cu fórte rare excepţiunĭ, bóla se opresce în mersul eĭ. Maĭ în tot-deauna, simptomele se înrĕutăţesc şi altele nouĭ apar. Tusea se îndesesce, scursórea de mucĭ cu puroiŭ pe nas se măresce, greutatea în rĕsuflare merge crescênd, diaree şi chiar vărsăturĭ se arată. La uniĭ bolnavĭ însă, la carĭ rĕul s'a încuĭbat maĭ mult asupra măruntaelor din pântece, tusea, scursórea, ca şi greutatea în respiraţiune, sunt puţin pronunţate, dar în schimb la eĭ, diareea nu se maĭ opresce, eşind afară în cele din urmă un fel de apă spumósă şi mirositóre, nu rar amestecată cu sânge.

Puterile părăsindu-l, bolnavul se ologesce, se arată cu totul sleit, în cât stă numaĭ culcat, cu ochiĭ aprópe închişĭ; cade cu totul în nesimţire, în care stare îşĭ şi dă suflarea, móre.

Cam ast-fel se manifestă pneumo-enterita infecţiósă a porculuĭ. Sunt cu tóte acestea casurĭ, cu totul rarĭ de alt-fel, unde bóla, se arată cu simptome óre-cum maĭ deosebite, fie cu un caracter maĭ grav, fie sub o formă ce-và maĭ uşóră.

Durata eĭ, trebue socotită la porciĭ noştriĭ cam de 15—25 de ḑile. Aprópe toţĭ rîmătoriĭ bolnavĭ mor, ceĭ carĭ scap, 10 — 15 — 20 la suta de bolnavĭ, de obiceiŭ mor şi eĭ maĭ târḑiŭ, după doue treĭ lunĭ, saŭ daca scap, rĕmân pentru tótă viéţa slabĭ, jigăriţĭ.

Carnea porcilor carĭ aŭ fost bolnavĭ de pneumo-enterită infecţiósă, nu trebue mâncată. La spintecarea cadavrelor unor asemenea animale, câte odată maĭ pe tóte măruntaele, adesea însă maĭ mult pe unele decât pe altele, şi maĭ ales pe pulmonĭ (bojocĭ), stomac şi maţe, *uşor găsim urmele bóleĭ.*

In cutia pieptuluĭ, dăm deschiḑênd cadavrul, peste o órecare cantitate de lichid turbure, bătênd în colórea sângeluĭ. Scoţêndu-se afară pulmoniĭ, eĭ nu se ştersese pe deplin, sunt óre-cum maĭ greĭ, părând chiar maĭ marĭ. Pe icĭ, pe colea, de o culóre cu totul închisă, roşietică, păstréză încă pe alocurea, un aspect aprópe ca acela al bojoculuĭ animaluluĭ sănătos.

Daca cu un cuţit facem o tăietură în lungul, saŭ maĭ bine în latul pulmonuluĭ, după faţa tăieturilor, carĭ şi ele înfăţişez o colóre în unele locurĭ închisă roşie, iar în altele maĭ spălăcită, se scurge un liquid roşietic.

Punênd într'o gălétă cu apă, un pulmon de la un porc care a scăpat de pneumo-enterită infecţiósă, vedem că el nu

plutesce destul de bine ca pulmonul animalului sănătos, unele părţĭ, maĭ ales acelea de culóre închisă, scufundându-se chiar.

Stomacul rîmătorilor carĭ aŭ zăcut de pneumo-enterită infecţiósă, dar maĭ ales maţele, de asemenea arată multe lesiunĭ, urme ale bóleĭ. Aşà, pieliţa din năuntru a stomaculuĭ, se presintă cu totul roşie, aprinsă. Acéstă roşéţă, se continuă şi maĭ pronunţat pe pieliţa maţelor, care maĭ înfăţişéză încă pete negricióse, precum şi un fel de rănĭ — ulcere — uşor de constatat.

Ficatul, splina, rinichiĭ şi tóte măruntaele în fine, aşişderea nu sunt ca acelea ale porculuĭ sănătos, când ele provin de la un animal care a murit saŭ a fost omorît din causa pneumo-enteriteĭ infecţiósă.

(Va urma).

Irimia Popescu
Medic-veterinar.

Dragostea de cetit.

Nu odată, nu de douĕ orĭ, ci de nenumĕrate orĭ, mi s'a întîmplat să aud pe uniĭ ómenĭ, maĭ ales de pe la sate, ḑicênd: De ce nu sciŭ eŭ carte, Dómne, ce bine ar fi! Par'că-ĭ maĭ desgheţat la limbă şi maĭ priceput la minte omul care scie carte. Nu degéba aŭ eşit proverbele, că «omul învĕţat e cu stea în frunte», «aĭ carte, aĭ parte,» «cine scie carte are patru ochĭ,» etc. Pesemne că este de vre-un folos şi învĕţătura asta de carte, că nu dór numaĭ aşà de frunḑa frăsineluluĭ cheltuesce statul pe fie-care an atâta bănet, cât nu maĭ aĭ vreme să-l maĭ numerĭ, numaĭ cu şcólele şi cu învĕţătoriĭ. Dacă aŭ fost vremurĭ când nu se dădeà banĭ pe aşà cevà, acele timpurĭ s'aŭ trecut şi noĭ suntem în ḑilele când toţĭ din tóte părţile şi în tóte ţările aŭ tótă nădejdea, pentru a se ajunge la un traiŭ maĭ bun, numaĭ in învĕţătura de carte. Veḑĭ că are şi cartea un fel de tâlc, o rostélă în ea, care dacă sciĭ cum s'o întrebuinţezĭ, capeţĭ desnodămînt la minte şi ca prin minune facĭ şi aceea ce nu pot să facă nicĭ 100, saŭ orĭ câţĭ-oĭ vrea fără sciinţă de carte.

Dumneḑeŭ din când în când a lăsat printre pămîntenĭ câte uniĭ dintre eĭ maĭ cu multă docsă în cap, maĭ pĕtrunḑĕtorĭ şi dispicaţĭ la judecată, aşà că pot să pricépă maĭ bine şi maĭ cu înlesnire lucrurile de cât alţiĭ. Aceştia sunt ca nisce albine lucrătóre, care adună mierea din tóte florile şi fac un fagure bun de tot pus de-a gata dinaintea altor albine.

Mierea este învĕţătura pusă în cărţĭ de ceĭ cu maĭ multă pricepere şi de acolo o póte gusta, o găsesce de-a gata tot omul care scie să cetéscă. O carte bună este un lucru mare; este un prieten, un sfătuitor prea bun, o bogăţie pentru ce-l ce-o are şi scie să-ĭ înţelégă rostul eĭ. In ea putem afla mângâiere în

timp de nenorocire, ajutor pentru buna reușită la treburile nóstre, și putem petrece timpul cu plăcere scăpând de pârdalnicul de urît.

Dar pentru acésta nu-ĭ de ajuns ca să se mulţuméscă cine-và numaĭ cu ceea-ce a învĕţat la şcólă.

Ca să ne fie de folos ceea-ce am făcut la scólă și să se îmmulţéscă și întregéscă învĕţătura nóstră, apoĭ trebue să maĭ luăm din când în când cartea și să maĭ vedem ce maĭ ḑice, cum arată că-ĭ maĭ bine să facem cutare, orĭ cutare lucru. D. e. vrem să facem o casă; maĭ cetind în carte putem să aflăm cum e maĭ bine, spre a face tot cu aceleașĭ parale o locuinţă, de să-ţĭ fie maĭ mare dragul a te uità la ea. Saŭ dacă ar vrea cine-và să-șĭ facă o grădină frumósă pe lângă casă; în cărţĭ găsesce învĕţăturĭ, care-l pot pune la cale cum s'o facă maĭ bine și maĭ cu socotélă. Sunt cărţĭ în carĭ găsìm învĕţăturĭ despre meşteşugul plugărieĭ, de care ḑic numaĭ ómeniĭ nesciutorĭ, că-ĭ cel maĭ uşor. Dar învĕţăturĭ despre păstrarea sănătăţiĭ; dar câte şi maĭ câte istoriĭ frumóse despre némul nostru şi din cine ne tragem, despre Domnul nostru Iisus Christos, despre Dumneḑeŭ şi o mulţime de alte cunoscinţĭ folositóre, carĭ *împodobesc mintea omuluĭ întocmaĭ ca florile o grădină!*

Nu trebue să se uite că dintre tóte lucrurile și meșteșugurile câte se învaţă pe pămînt, cartea se învaţă maĭ greŭ; dar tot ea se uità maĭ degrabă. E de ajuns puţin, puţin s'o laşĭ din mână şi a şi sburat din cap. Mi s'a întîmplat să vĕd, spre marea mea mirare, tinerĭ, carĭ terminaseră şcóla primară cu certificat în regulă, că peste 2—3 anĭ dela terminarea şcóleĭ abià maĭ puteaŭ să se iscăléscă, abià maĭ cetiaŭ câte o literă două, iar despre alte lucrurĭ învĕţate în şcólă maĭ nu-şĭ maĭ aminteaŭ de loc. Să maĭ scrie vre-o scrisóre? Pace, sănătate. Cu chitanţa de la perceptor alérgă tot la moş popa, ca să le-o deslege. Care-ĭ causa? Causa este, că cu jurămînt n'aŭ maĭ pus mâna pe carte, índată ce-aŭ eşit din şcólă. Ce le-aŭ folosit dar că-aŭ fost la şcólă?

Am vĕḑut şi pe alţiĭ, carĭ aŭ făcut dór numaĭ câte 2—3 clase şi cu tóte acestea nu numaĭ că n'aŭ uitat, dar şi-aŭ îmmulţit cunoscinţele, scriŭ bine, cetesc şi maĭ bine; aŭ tras şi trag folóse, cum s'ar ḑice, din munca lor de pe băncile şcóleĭ. Aceştia sunt de aceĭ ce nu s'aŭ lăsat numaĭ cu ceea-ce aŭ învĕţat la şcólă; aŭ cetit şi cetesc cărţĭ frumóse orĭ de câte-orĭ găsesc, aŭ scris din când în când, aşà că eĭ aŭ devenìt tot maĭ învĕţaţĭ, maĭ cu rost la tóte.

* * *

Şi cetitul e ca şi o mâncare, până ce nu-ĭ afli gustul par-că nu-ţĭ vine s'o mănâncĭ. Indată ce i aĭ dat de gust, tot cerĭ să ţĭ maĭ aducă!

Şi, Dómne! Cum nu i se aflà gustul tot atât de repede ca la mâncare şi la bĕutură!? Când veḑĭ pe câte unul că sórbe cu poftă până în fundul paharuluĭ pârdalnicul de basamac, ce bine ar fi dacă timpul acela care-l petrece acolo cu rachiul, l'ar pe-

trece cetind cărţî folositóre, dacă scie, iar dacă nu scie carte, ascultând cum cetesce celă-lalt, că măcar din ḑece una tot i-o rĕmânea şi luî în cap.

Dar nu, nu... tot ce-î bun cu greŭ se face de orî-ce muritor. Şi ce-î rĕŭ şi oprit, vaî mamă, cât de repede se înrădăcinéză în om şi începe să-l sape pe nesimţite. Şi tocmaî când crede că-l întăresce maî mult, atuncea l'a făcut turtă.

Auḑî adesea-orî ḑicêndu-ţî, că ce să maî cetesc, că dór n'o să mĕ fac popă. Nu tot cel ce scie carte e popă şi nu numaî preotuluî îî este dat să cetéscă. Fie-care este dator a-şî îmbogăţi mintea cu învĕţăturî frumóse, pe carî le găsesce în cărţî. Ferice de ţările acelea unde cetirea cărţilor e tot atât de împrăştiată la sate ca şi la oraşe; şi după cum simţesc trebuinţa de îmbrăcăminte aşà şi de o carte bună. Acolo şeḑĕtorile nu sunt ca pe la noî. Acolo pe când uniî lucréză, altul le cetesce şi toţî ascultă cu băgare de sémă. aşà că pléćă acasă şi cu lucrul isprăvit şi cu o învĕţătură óre-care. Acolo se unesc câte maî mulţî inşî. patru, cincî saŭ ḑece, şi cumpĕră câte o carte bună şi maî scumpă, orî câte o revistă, adecă o carte care se tipăresce tot mereŭ, ca cum ar fi «Albina», saŭ alt ce-và, şi sĕrbătórea şi orî-de câte-orî aŭ răgaz, se strâng şi cetesc; ast-fel duc o viéţă maî mulţumită, maî omenéscă.

A căpĕtà dragostea către cetit, e un lucru mare. Acésta ne face să nu maî uităm nicî odată ce-am învĕţat, să maî adăogăm încă câte ce-và la ceea-ce scim.

Cine a eşit din şcólă cu dragostea acésta, acela putem ḑice că a învĕţat pentru viéţă, pentru el, şi nu pentru şcólă. Cel ce dă cartea uităriî îndată ce a mântuit şcóla, acela a învĕţat pentru şcólă; iar el tot ca maî înainte a rĕmas.

* * *

Să nu se uite că dacă albinele fac mierea cea dulce şi bună sunt însă şi vespî înţepătóre; acestea fac un fel de miere falşă, care numaî ne póte amăgi, dar nu-î bună de loc.

Tot asemenea sunt şi cărţî rele, otrăvitóre, carî te îndémnă la rĕŭ şi dacă nu sciî să alegî binele de rĕŭ, te cufunḑî tot în maî rĕŭ şi apucî calea perḑăriî. Aceste cărţî sunt ca şi nisce duşmanî porniţî contra nóstră, ca nisce diavolî ce staŭ gata să ne vîre în focul iaduluî. De aceea e bine să scim ce cărţî trebue să luăm în mână. Aicea-î tot greul. Când noî n'am pricepe dacă o carte e bună saŭ rea, ar fi fórte nemerit să ne adresăm la alţiî maî sciutorî, ca să ne alégă cărţile bune de cetit. Şcóla cred că şi acì îşî va face datoria. Invĕţătorul ar puté lămurì cu plăcere pe toţî aceî carî l'ar întrebà.

Inainte de a pomenì de alte cărţî, pot să spun că se găsesc cărţî bune de cetit chiar şi pe la unele şcolî şi carî se pot împrumutà fără nicî o plată. Ele sunt pline de tot felul de învĕţăturî folositóre unuî om. Maî sunt încă o mulţime de cărţî bune şi eftine carî n'ar trebuì să lipséscă din nicî o casă, unde ómeniî sciŭ a cetì şi scrie. Ast-fel este o carte numită «Din ţara

Basarabilor» care costă numaĭ 15 banĭ. Apoĭ maĭ sunt nisce cărticele numite «Dascălul poporuluĭ», câte 10 banĭ. Şi altele. Cine n'ar sci de unde să le cumpere, ar puté luà cunoscinţă tot de la şcólă.

Să nu se scape din vedere că banul dat pe o carte bună e ban dat cu dobândă, căcĭ o învĕţătură la locul eĭ din acea carte, ne aduce folos însutit.

Să dea Dumneḑeŭ să nu trécă mult şi să le vedem şi pe acestea în mult încercata nóstră ţară.

Pătrundă pe lângă sciinţa de carte şi dragostea cetituluĭ în tóte unghiurile scumpeĭ nóstre moşiĭ, atât pentru fericirea locuitorilor cât şi pentru fericirea şi împodobirea ţăriĭ întregĭ.

G. Coatu-Cerna.

De pe întinsul ţăreĭ (1)

Bătinul.

Se maĭ găsesc în Bătin multe lacurĭ, carĭ sunt acoperite cu stufişurĭ de trestie ce ajung, până la înălţimea de 2—3 stânjenĭ, de papurĭ cu buturele lat d'o schiópă, spetejóră, pâlcurĭ de ţeperig, răgoz (şovar), plută cum o numesc săteniĭ mărginaşĭ din causă că şéde plută, în sciinţă nufăr, şi care face o flóre frumósă albă cu mijlocul gălbeor, şi în forma unuĭ păhărel; plutiţe carĭ aŭ o flóre gălbue din 4 foĭ carĭ apoĭ daŭ nascere unor ghimpĭ cu 3 cornițe, cărora săteniĭ le ḑic cornăţeĭ; lintiţă sĕlbatecă, a căreĭ rĕdăcină şi-o aŭ atârnată în apă, şi este o hrană a pasĕrilor ce trăesc în ostrov, mult căutată ; brădişul ce din fundul laculuĭ şi bălţiĭ se ridică până la suprafaţă, servesce de adăpost pescilor nevoiaşĭ împotriva celor puternicĭ ... şi câte şi maĭ câte plante aquatice.

Incotro te-ĭ duce şi te-ĭ întórce, daĭ de ce-và noŭ, ce-và care îţĭ atrage atenţiunea, făcêndu-te a admirà măestria ziditoruluĭ. De mergĭ în timpul luĭ Maiŭ saŭ Iunie în ostrov, ţi-se umple sufletul de aşá mândreţe, de aşà viéţă liniştită, fără de nicĭ o supĕrare, ca să ḑic ca'n Raiŭ. Şi, măre, de aşà frumuseţe nu-ţĭ vine a plecà, fiind-că nu ţi se urasce; cu cât singurătatea e maĭ mare cu atât ţi-se pare maĭ minunat.

Când veḑĭ apa curgênd, când îţĭ mirióse floricelele, când auḑĭ stuful şi bĕtrânele sălciĭ făşiind, şi, când se maĭ adaugă la acestea şi corul cântecelor de păsĕrele şi strigătele de vulturĭ carĭ se rĕsucesc în vîrtej deasupra apeĭ, când auḑĭ din când în când : toc ! toc !.. te cuprinde un sentiment de admirare şi aĭ da mult cu multul numaĭ şi numaĭ să maĭ staĭ o clipă.

La fie-ce pas, întîmpinĭ câte un şarpe, dar veḑĭ, el este cu maĭ multă minte, ca mulţĭ ómenĭ, nu ţĭ face rĕŭ, ci se depărtéză lunecând prin iarbă, saŭ intrând în scorbură, scoţêndu-şĭ limbile

---

(1) Veḑĭ No. 44—45.

şi ascuţindu-le una de alta, şi, şuerând ca gâscanul. Numaĭ în casul când calcĭ pe el, suprinḑêndu-l în colac, atuncĭ se pune împotrivă şi causéză rĕŭ; dar muşcătura luĭ se vindecă *arḑêndu-te cu iască aprinsă.*

De la o salcie până la alta furnicile se ţin dróie: unele se duc, altele vin, cărând în spinare merinde pentru vremurĭ rele; altele se urcă în sus, altele scobóră, viermuind pe trunchiul sălcieĭ, de te cuprinde mirare ce trébă mare aŭ şi ele.

De te suĭ din nebăgare de sémă în vre-o salcie, apoĭ aĭ păţit-o; şi sciĭ de ce? furnicile carĭ unele sunt maĭ micĭ şi roşiĭ, altele marĭ şi bălţate la mijloc cu roşu, te înhaţă şi te ciupesc, nene, te ciupesc!.. te ciupesc!.. de ţi se face pielea roşie, că sunt fórte veninóse. Ele între ele nu se céртă şi aŭ o societate, o comunitate, de te mirĭ cu ce rînduélă se slujesc şi se ajută.

De le afumĭ cu puţin fum, apoĭ aĭ să veḑĭ cum fug, cum viermuesc într'o mare îngrijorare; şi de le stârnescĭ liniştita lor viéţă cu o crengă, să veḑĭ! să veḑĭ!.. Cum se ţin dróie si cum într'o mare supĕrare se grămădesc şi rup cu dinţiĭ din cója aceleĭ crengĭ. Se înţelege, că ele, acum se apĕră cu o energie eroică. Sunt în stare să móră în luptă numaĭ sĕ şĭ apere tot ce aŭ pomenit.

Când frunza dă în pădure, când rugiĭ şi floricelele înfloresc, când maĭ presus de tóte ghiocelul înfloresce, auḑĭ: cucu! cucu! cucu! şi icĭ şi colo: hup! hup-hup!...sunt pupeḑile care, resfirându-şĭ crésta de pene, se opintesc par'că, să ridice buşteniĭ prăvăliţĭ.

Apoĭ unde maĭ adaugĭ îngânarea privighetorilor!.. măre, măre, ele se prăpădesc ingânându-se, căcĭ lor le place se vede tréba, acea singurătate şi ecoul ce şi-l fac ele în de ele.

Numaĭ ce veḑĭ: «svîîr!»..; alta «cirip!..»...; alţiĭ «flĭ-uĭt!» e Fluerarul ce dă de veste că se apropie cine-và.

Adesea mergênd pe marginea laculuĭ auḑĭ: «Ciuvic! Ciuvic!» este Ciuvica care cu iuţélă se ridică şi sbóră; saŭ auḑĭ: «craŭ! craa-ŭ!» e Stârcul cel maĭ meşter la pescuit, de pândesce césurĭ întregĭ în picióre cu gâtul întins şi cum vede peştişorul, cu mare iuţélă se repede şi îl ia cu ciocul sĕŭ cel lunguieţ. Adesea maĭ auḑĭ: «toc-toc-toc-toc!» este barza nóstră saŭ barza cea négră de *gange* care póte de gróznica căldură fuge tocmaĭ din Indiĭ şi pribegesce pe la noĭ.

Sghirţele în stolurĭ, foind într'o parte şi în alta, se plimbă în sbor fluturatic pe deasupra apeĭ cu ochiĭ ţintă în apă şi cum vede peştişorul se reped ca fulgerul şi-l ia în cioculeţul sĕŭ cel mititel şi roşu apoĭ iar se ridică.

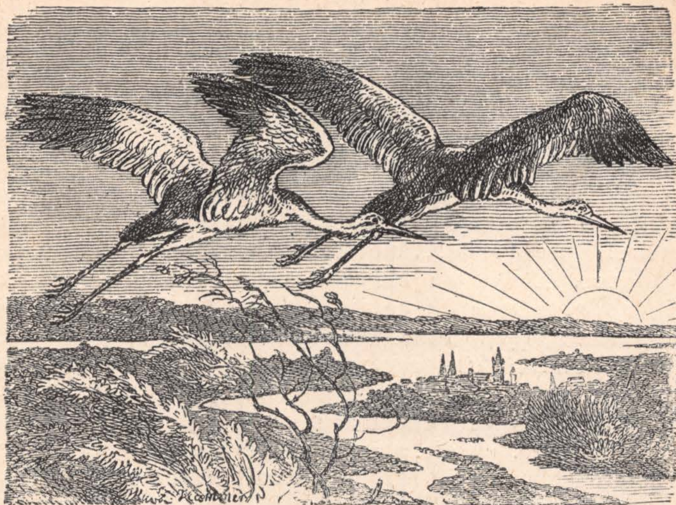
Porumbelul sĕlbatec prin sălciĭ şi plopĭ unde împuéză strigă într'una a pustiŭ de te îngrozesce şi de-ţĭ amintesce de vremurĭ triste şi depărtate: «u-î!.. u-îî!.. u-î!..» şi răguşit.

Grauriĭ în stolurĭ de miĭ şi miĭ şed pe sălciĭ şi o ţin într'una: «gara-gara! gara-gara!» de'ţĭ ia auḑul.

Lişiţele şi Bodârlăiĭ se plimbă în linişte pe apă, scoţênd stri-

*

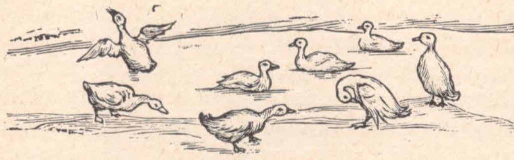
găte ascuţite, ce fac a rĕsunà locul şi ostrovul şi, de se sperie de ce-và, încep a băltocăì prin apă şi a se ascunde pe afund.

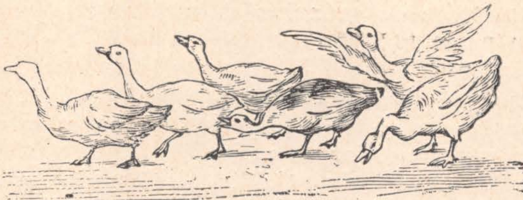
Berze.

Une-orĭ Lebăda cu gâtul îngâmfat, cu aripile puţin săltate alunecă pe apă ca o mică corăbióră ; iar Baboşa saŭ Pelicanul se strâng în cete şi se orînduesc la vînat începênd a bate luminişul cu aripele spre a zăpăcì pe pescĭ şi a-ĭ face să fugă la marginĭ, unde'ĭ înghit maĭ cu înlesnire.

Apoĭ raţe, gâsce şi alte paserĭ între carĭ sitarĭ, bâltacĭ, lopătarĭ etc. etc.

Raţe.

Gâsce.

Tóte acestea sunt curióse, dar maĭ curios decât tot este o păserică mică gălbeóră, ca canarul, ce se numesce Auşorul. Dar cu cât el este curios cu atât cuibul îĭ e şi maĭ şi. Cuibul Auşo-

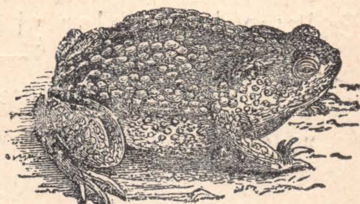
rului este făcut din puf de moţ (ament) de salcie pe care el îl cară şi îl ţese cu multă măestrie, de crénga unui copac, cam la póle. E aşà de cu meşteşug lucrat, că nici odată plóia nu-l străbate fiind-că, el unge cu salivă suprafaţa cuibului. Pentru intrare are o găurice cât bagi degetul cel mare. De adie vîntul el face: «hâţa-hâţa! hâţa-hâţa!» şi mereŭ se dă în légăn.

Tóte îţi inspiră veselie numai că, se póte ca, plimbând ochii pe vre-o crénga uscată să vedi pe vre-o nenorocită turturică care cu ciocul vîrît sub aripă stă tristă şi nemişcată; ea póte se gândesce la nenorocirea ce e pe capul ei.

Dintre tóte vieţuitórele cele mai multe sunt bróscele. Ele cu începerea serei, vara şi mai cu sémă primăvara, în venitul Dunărei, încep a cântà din când în când, apoi tóte în cor: Óc!

Brotăcel.

Bróscă.

óc!» altele «ó-ca-ca» fie-care cum se pricep, aşà că formézăo armonie minunată. Orăcăitul lor este asurditor. Ele cântă şi se umflă până peste miedul nopţii când tac, aşà că de vrei să dormi ai numai lăutari. Un nesciutor dacă s'ar întîmplà să aibă cale, care să-l facă a poposì într'o parte unde sunt asemenea fiinţe, socotesc că ar fi supĕrat peste mĕsură.

Natura a îngrijit ca într'o asemenea singurătate să pună nisce locuitori cari prin gălăgiile lor să facă pe om a-şi uità de cugetele ce póte îl stăpânesc.

Ţînţarii sunt nenumĕraţi. De la prânzul cel mare până peste miedul nopţii ei te ciupesc şi bănănăie, şi abia atunci din causă că rĕcorela aduce rouĕ, ei se pitesc pe sub frunze fiind-că le înmóie aripile.

Pe lânge acestea, mai sunt şi brotăceii cari cocoţaţi pe trestie şi papură saŭ pe richită, cântă a plóie cu gura către cer.

In ostrov nu sunt lupi din causă că înecurile îi fac să iea fuga şi mai cu sémă că nu prea aŭ d'ale mâncării; însă în vremuri când apa nu e în potrivă saŭ iérna, ei se stabilesc acolo, şi nóptea isbesc satele şi târlele de oi mărginaşe.

Pe când admiri regularitatea cu care se fac tóte din timp în timp, audi: «buf-buf! buf-buf!.. e sgomotul ce-l face vaporul care cu putere urcă luptând contra puterii apei de pe Dunăre, saŭ audi cântece ce şeicarii, ghimigii şi luntraşii Turci şi Greci le dic din gură şi din instrumente orientale. Ele se dic «raiele».

Aceste cântece sunt fórte melancolice şi fórte covîrşitóre spiritului omenesc; din trist face vesel şi vioiŭ; din vesel şi vioiŭ face trist şi dus pe gândurĭ. Eĭ aŭ ale lor cântece în carĭ îşĭ glorifică trecutul némuluĭ lor ca plutitorĭ, saŭ carĭ amintesc din gróznicele lor nenorocirĭ de naufragiĭ.

De comparĭ acest ostrov cu cele din Gange, nu socotesc că veĭ găsì deosebire mare, căcĭ şi unele şi altele aŭ singurătate, viéţă şi frumuseţe de la Dumneḑeŭ.

Aşà ostróve mândre are ţara nóstră în apele vechiuluĭ *Istru saŭ Dunărea* de aḑĭ, despre care istoria veche spune că multe din isprăvile *Argonauţilor,* s'ar fi întîmplat în călĕtoria lor, din mit, pe apele luĭ.

M. M. Ţiculescu.
învĕţător.

Cultura legumelor şi a pomilor fructiferĭ (1).

Instrumentele trebuincióse într'o grădină de legume.

Pentru a puté lucrà pămîntul, cum şi a ne servì la alte trebuinţe într'o grădină de legume, avem nevoie de următórele instrumente saŭ scule: *Casmaua saŭ hârleţul*; *lopata de lemn saŭ de fier; sapă; săpăligă; târnăcop; greblă de lemn saŭ de fier; furcă de fier cu două, treĭ saŭ patru córne; plantator saŭ rĕsăditor; tăvălug de mână; stropitóre; róbă; ruletă saŭ sfóră metrică* şi *fórfece pentru tuns gardul viŭ.*

Descricrea şi întrebuinţarea lor. — *Casmaua* saŭ hârleţul este un instrument cu care ne servim la desfundatul şi săpatul pămîntuluĭ, cum şi la facerea şanţurilor, gropilor, etc.

Cele maĭ bune casmale, sunt acelea cu vîrful ascuţit (adus), iar pe mijloc să aĭbă o bucată de fier pornită de la gât, acestea fiind maĭ tarĭ.

Lopata e un instrument care séměnă întru cât-và cu casmaua, deosebindu-se numaĭ prin aceea că vîrful şi laturile sunt puţin încovoiate. Ne servim cu dînsa la aruncatul pămîntuluĭ din şanţurĭ, etc.

Sapa este un instrument compus dintr'o bucată de fier încovoiat şi puţin înclinat; ne servim cu dênsa la prăşit.

Săpăliga e tot un fel de sapă, însă mult maĭ mică şi îngustă; ne servim cu dînsa la prăşitul plantelor de pe rĕzóre. Săpăliga e de două felurĭ: 1) cu muchea prelungită şi ascuţită şi 2) cu muchea împărţită în două córne ascuţite; Cu acésta din urmă ne putem servi la recoltarea plantelor cu rĕdăcinĭ, cum sunt: ţelina, sfeclele etc.

Târnăcopul e un instrument format dintr'o bucată de fier lungă şi îngustă; ne servesce la săpatul pămînturilor prea tarĭ, pietróse etc.

---

(1) Veḑĭ No. 28—29, 30, 31, 33, 35, 36, 37, 38, 39, 40—41, 42—43 şi 44—45.

Grebla, este compusă dintr'o bucată de fier saŭ de lemn prevĕḑută cu dinţĭ şi pusă într'o códă de lemn; ne servesce la potrivitul şi mărunţitul pămîntuluĭ pe rĕzóre, cum şi de a adunà pietrele, buruenile vĕtămătóre etc. Grebla de fier e maĭ bună ca cea de lemn.

Furca de fier, e un instrument cunoscut de toţĭ. Póte fi cu douĕ, treĭ saŭ patru córne, după cum va fi scopul la care vrem s'o întrebuinţăm. Cea cu douĕ córne ne servesce maĭ mult la prepararea resadniţelor, când punem gunoiul în grópă etc., iar cea cu treĭ saŭ patru córne, la scóterea din pămînt a cartofilor, sfeclelor etc.

Plantatorul saŭ rĕsăditorul, este de mare trebuinţă într'o grădină de legume; e un bĕţ de lemn încovoiat, avênd capĕtul de sus puţin maĭ scurt — ca mâner — iar cel de jos maĭ lung şi ascuţit. Plantatorul e mult maĭ bine să fie de lemn decât de fer. Cu el ne servim la sădirea plantelor pe rĕzóre.

Tăvălugul de mână, e un cilindru de lemn de stejar, de ulm saŭ de salcâm; lemnul póte fi căptuşit cu fier pentru a fi maĭ greŭ. Ne servesce pentru a îndesà pămîntul pe rĕzóre după ce s'a semĕnat, cum şi de a bate nisipul saŭ petrişul de pe potecĭ etc.

Stropitórea, e o cofă (doniţă) cu mâner, avênd un tub, la capĕtul căruia se află o bucată de tablă găurită ca ciurul. Ne servim cu dînsa la udatul plantelor din resadniţă, cum şi acelor de pe rĕzóre.

Róba e un fel de cărucior mic cu o rotilă de lemn saŭ de fier; servesce la căratul pămîntuluĭ, gunoiuluĭ, nisip etc.

Ruleta saŭ sfóra metrică, este o panglică îngustă împărţită în metri şi cele lalte sub-împărţirĭ ale metruluĭ; ne servesce la împărţirea grădineĭ în tarlale, rĕzóre etc.

Fórfece pentru tuns gardul viŭ; e un fórfece mare prevĕḑut cu douĕ mânere căptuşite cu lemn; cu acest fórfece, — ţinut cu amândouĕ mâinile de mânere, — ne servim la tunderea garduluĭ viŭ. Lipsindu-ne acest fórfece, gardul viŭ nu póte fi întreţinut în bună stare.

Ión E. Mihăescu.

Apărarea trifoiuluĭ contra degerăriĭ. In regiunile sărace de zăpadă trifoiul degeră în mare parte, maĭ ales în pămînturile cam umede, bogate în lut şi expuse vênturilor de miaḑă-nópte şi apus. Pentru a întîmpina asprimea geruluĭ şi a scutì trifoiul de îngheţ, ajunge un asternut subţire de plévă, buruenĭ saŭ paie de orĭ-ce soiŭ.

Podul cel noŭ peste fluviul Tamisa (Londra).

O circulară.

Cu prilejul strângeriĭ şi vîndăriĭ recoltelor de către ţăranĭ, d-l I. Kalinderu, a adresat agenţilor domeniuluĭ corónei circulara de maĭ jos:

Este în deobște cunoscut, că productele agricole recoltate de locuitorĭ, independent dacă aniĭ aŭ fost bunĭ saŭ rĕĭ, sunt de obiceiŭ inferióre celor obținute de proprietarĭ saŭ arendașĭ, atât ca cantitate cât maĭ ales în ce privesce calitatea.

Causele pentru carĭ țăraniĭ aŭ maĭ tot-deauna producte slabe, sunt multe. Printre cele dintâĭ e sĕmînța pe care nu o pun curată, alésă și de bună calitate, ci la întîmplare, fie din cea pe care o aŭ eĭ din anul trecut, tot slabă, ne curățită, fie cumpĕrată de la consătenĭ saŭ de la speculanțĭ. Maĭ este apoĭ faptul că nu fac lucrările în condițiunĭ bune și la timp, ci tot-deauna cu întârḑiere, după ce aŭ sfîrșit pe ale proprietarilor și arendașilor.

Asupra acestor neajunsurĭ v'am atras adesea atențiunea, atât verbal, cu ocasiunea inspecțiunilor, cât și prin circulărĭ. Selecționarea semințelor a format, cum scițĭ, obiectul unuĭ ordin anterior, prin care v'am dat îndrumărĭ cum s'ar puté face cu maĭ multă înlesnire și v'am îndemnat a da locuitorilor chiar sĕmînța de la noĭ, iar neexecutarea lucrărilor la timp mĭ-a oferit prilegiul să vĕ recomand, cu stăruință, destul de des, a chibzuì și a întocmì învoelile nóstre agricole ast-fel, în cât și săteniĭ să pótă muncì pămîntul lor, negrăbițĭ, la vreme, atuncĭ când cere trebuința.

Amintesc acestea, nu pentru că nu s'ar fi făcut nimic pe domeniile nóstre în acéstă privință, ci pentru a vĕ atrage băgarea de sémă și asupra unora din cele-lalte cause. Doresc adecă să vĕ vorbesc despre strîngerea și păstrarea recoltelor de către țăranĭ, operațiunĭ nu maĭ puțin însemnate, dar carĭ lasă mult de dorit, fie din nepricepere, fie din nepĕsare, și carĭ aŭ de urmare vînḑarea cerealelor pe un preț mic.

Am constatat cu părere de rĕŭ, că uniĭ din locuitorĭ n'aŭ voit a treerà cu mașinele nóstre, carĭ li s'aŭ pus la disposițiune cu multă grabă și în condițiunĭ de tot lesnicióse. Aŭ preferit a treerà după obiceiul vechiŭ, cu caiĭ, în cât pe lângă risipă, perderea de timp prețios, aŭ adunat

productele în condițiunĭ cum nu se póte maĭ rele, amestecate cu pămînt, plévă, semințe de burueni și alte corpurĭ străine, carĭ le scad valórea. La vîndare, în loc să obțină un preț bun, potrivit, le desfac pe maĭ nimic, din pricină că cumpĕrătorul nu le póte întrebuință saŭ revinde în starea în care se găsesc, ci e silit a le da la vînturătóre și trióre, cheltuélă pe care natural trebue să o scadă din preț. Timpul e însă banĭ și aceștia, cu drept cuvînt, nu scad numaĭ spesele propriŭ ḑise, ci și vremea perdută cu aceste operațiunĭ, în cursul căreia ar fi putut face cu folos alte afacerĭ.

Pentru cerealele curate, cu înfățișare plăcută și frumósă, comercianțiĭ plătesc tot-deauna maĭ mult, dând prețul după cursul ḑileĭ. Cu cât productele sunt maĭ curate și de calitate maĭ bune, cu atât și valórea lor e maĭ mare, dovadă sunt cele destinate pentru sĕmînță, carĭ trebuind să fie curățate cu îngrijire, alese, dacă e cu putință ast-fel ca bobul să fie unul și unul, mare, plin, cu aspect frumos, sunt plătite mult maĭ scump decât cele pentru morĭ și alte industriĭ.

O altă causă că țăraniĭ nu se pot bucură, pe cât s'ar cădé, de rodul munciĭ lor, e și împrejurarea că uniĭ, pe lângă lipsa de îngrijire cu care le adună saŭ păstréză, le arvunesc, le vînd chiar definitiv de cu érnă. E adevĕrat că ceĭ maĭ mulțĭ fac acésta de nevoĭ bine justificate, sunt însă destuĭ și din aceia carĭ recurg la procurarea de banĭ pe acéstă cale, pentru trebuințe carĭ s'ar puté amână saŭ reduce, cum sunt de pildă cheltuelile exagerate ce fac cu ocasiunea botezurilor, nunților, deceselor, etc. Pentru asemenea cheltuelĭ îșĭ vînd grânele cu atâtea lunĭ înainte pe la cârciumariĭ din sat, samsarĭ și alțĭ misițĭ, carĭ mișiună prin sate și profită de lipsurile momentane.

Săteniĭ nu-șĭ daŭ sémă de rĕul ce și-l fac singurĭ, nu se gândesc că aceștĭ cumpĕrătorĭ sunt rapacĭ și nu le daŭ de cât un preț derisoriŭ. Eĭ nu se duc cu mintea nicĭ la viitor, care le-ar puté fi vitreg, dacă nu s'ar face bucatele, băgându-ĭ afund în datoriĭ.

Acésta e un neajuns însemnat și trebue să luptăm din tóte puterile contra luĭ, să-l combatem și să-l stîrpim prin mijlóce potrivite. Până la înființarea sindicatelor agricole, despre care v'am vorbit într'o circulară anterióră și care e idealul nostru, vĕ invit, d-le Agent, a sfătuì pe săteni fără încetare, în adunările societăților culturale și economice,

după eșirea din sf. biserică, la câmp, cu un cuvînt orĭ de câte orĭ vețĭ avé ocasiune, să se lase de obiceiurile de până acum și să caute și eĭ a-șĭ însușì progresele cunoscute până adĭ în tóte lucrările agricole. Profitul nu atârnă numaĭ de rodnicia unuĭ an saŭ altuia, ci în bună parte și de meritul cum lucréză și cum vinde. Acel care scie să lucreze maĭ bine, maĭ eftin și să vîndă la timp cu preț bun, e de douĕ orĭ câștigat.

Arătați-le din noŭ că Administrațiunea nóstră nu doresce maĭ bine decât d'a le face tóte înlesnirile, a pune la îndemână celor lipsițĭ, mașinele nóstre cu mecanicii trebuincioșĭ, în condiţiunĭ ușóre. Pentru comune și locuitoriĭ bogațĭ carĭ ar vroì să se întovărășéscă pentru a-șĭ cumpĕrà treerătóre și alte mașinĭ saŭ unelte, suntem gata a îngriji de procurarea lor, în condițiunĭ favorabile și cu marĭ înlesnirĭ de plată.

De asemenea în privința vîndăriĭ productelor locuitorilor de pe Domeniile nóstre, îĭ vețĭ sfătuì să se desfacă cu un moment maĭ curînd de procedeele de până adĭ. Să nu le maĭ dea pe nimic și încă de érnă, pe la speculanțĭ, ci dacă nevoia e care-ĭ îndémnă să caute a o înfruntà, a o împlinì pe altă cale maĭ puțin păgubitóre și să aștepte timpul când se vînd productele și epoce când ar puté luà un preț maĭ bun, căcĭ vor fi maĭ câștigațĭ.

Unul dintre mijlócele prin carĭ s'ar puté aduce de o cam dată o îmbunătățire în acéstă privință, ar fi să-șĭ vîndă produsele prin mijlocirea nóstră. Noĭ cunóscem mulțĭ cumpĕrătorĭ serioșĭ, suntem în curent cu prețurile și am puté face să li se plătéscă maĭ bine. Vețĭ chibzuì însă și vețĭ întocmì lucrurile ast-fel, în cât să nu avem neplăcerĭ nicĭ noĭ, nicĭ locuitoriĭ, dată fiind calitatea produselor și împrejurarea că pentru a avé o partidă maĭ mare, trebue întrunite maĭ multe cantitățĭ și calitățĭ diferite.

Sciŭ că realisarea acesteĭ ideĭ e lucru greŭ. Dar maĭ sciŭ că e de ajuns dacă isbutițĭ o dată, de douĕ orĭ, locuitoriĭ vădênd binele ce le facem se vor oferi singurĭ și nu mĕ îndoesc că cu tóte pedicile ce vețĭ întâlnì, vĕ vețĭ da tótă silința ca uniĭ ce cunóscețĭ firea țăranuluĭ, trăițĭ în mijlocul lor, și vĕ îndeletnicițĭ cu agricultura, despre care un mare orator roman a dis cu atâta dreptate :

«Nimic nu e maĭ bun de cât agricultura, nimic nu e maĭ «dulce și maĭ demn decât omul liber».

Administrator.
Ion Kalinderu.

Tabloŭ făcut de pictorul Popovicĭ de la şcóla de Bele Arte din Iaşĭ.
Acest tabloŭ se găsesce în palatul episcopal din Galaţĭ.

Rĕsbóiele și jocurile furnicilor.

Deși ni se pare, că între furnicĭ nu domnesce decât iubire, unire și egalitate, totu-șĭ de multe orĭ ele întreprind rĕsbóie de stîrpire unele contra altora, când se înmulțesc peste mĕsură. Ele însă nu-șĭ întind curse, nu întrebuințéză viclenia și nu se pândesc ca multe alte insecte, ci se atacă pe câmpul deschis, organisate în armate marĭ.

Chiar și când fac rĕsboiŭ cu alte insecte, acésta o fac prin luptă onorabilă.

In țările călduróse atacă chiar și șórecii și cloțaniĭ; la noĭ însă se apucă de dînșiĭ și îĭ prefac în schelete numaĭ când iĭ găsesc morțĭ. Cărăbușiĭ de Maiŭ sunt animalele cele maĭ marĭ, de carĭ cutéză a se legà furnicile nóstre. Armele lor sunt fălcile, micul ghimpe și veninul acru, care causéză o mică pată roșie pe piele. Dintre furnicĭ numaĭ lucrătórele sunt harnice de luptă; cele-lalte apucă fuga când pot. Cele fără de ghimpe mușcă maĭ întâiŭ și apoĭ îșĭ întorc repede partea dindărăt a corpuluĭ, ca să-șĭ verse veninul în rană Dacă dușmanul s'a îndepărtat, se ridică în sus, îșĭ strâng burta între picióre și stropesc veninul cât pot de departe și de multe orĭ putem observà stropind în sus din întréga suprafață a mușinoiuluĭ, o plóie întrégă de acrelĭ de furnicĭ, carĭ mirósă a puciósă aprinsă. Dintre toțĭ dușmaniĭ lor, ele se tem maĭ mult de furnicĭ strĕine, și maĭ ales de furnicĭ maĭ micĭ, căcĭ acestea se atîrnă cu grămada de piciórele celor maĭ marĭ, le tîrăsc în tóte părțile și le împiedecă de-a fugì. In luptele lor te uĭmesce îndârjirea și furia lor: ele sufer maĭ bine să li se smulgă piciórele decât să se dea biruite. De multe orĭ rĕmân capete smulse saŭ chiar trupurĭ mórte întregĭ atârnate de piciórele fugarilor, atât de adînc îșĭ implântă ele fălcile în piciórele dușmanuluĭ. La mărime egală sunt maĭ dibace furnicile, carĭ aŭ pe extremitatea burțiĭ douĕ bucle, din causă că sunt prevĕḑute cu un ghimpe, ast-fel sunt d. e. furnicile roșiĭ, de-ale căror împunsătură cu drept cuvînt se tem cele-lalte furnicĭ. Dintre furnicĭ, cele cu ghimpe, cele maĭ micĭ, sunt în ținuturile nóstre.

Cele marĭ atacă pe cele maĭ micĭ numaĭ întîmplător, le apucă de spinàre și le sugrumă cu fălcile. Iar dacă cele micĭ le observă maĭ nainte, atuncĭ fug la mușiroiŭ saŭ în scorbura de arbore, unde aŭ locuințele și aduc pe celelalte și tóte împreună năvălesc în mase. Furnicile cele negre vin din cetatea lor până dinaintea porților celor roșiĭ ca sângele, carĭ sunt cu jumĕtate maĭ micĭ, însă cu mult maĭ numeróse și se apără vitejesce până ce partea cea maĭ mare rĕmân mórte pe câmpul de luptă, iar restul se retrage și-șĭ strămută locuințele cu 50 de pașĭ maĭ departe luând cu ele tot ce aŭ maĭ de valóre.

Pe drum așéḑă micĭ trupe ca patrule de pază, carĭ înhață îndată pe orĭ-carĭ furnică dușmană, care ar cutezà să se apropie: una îĭ sare în spinare, i se încléștă de cap, o mușcă și o stropesce cu venin. Intr'aceea se grămădesc din ce în ce maĭ multe pe dușman, în fine vin mereŭ și altele într'ajutor și o mușcă până ce móre, orĭ o duc vie ca prisonieră.

Ca să putem observà însă rĕsbóiele lor regulate, trebue să mergem în pădure, unde furnicile roșcate îșĭ afirmă stăpânirea lor peste tóte insectele, ce trec pe lângă dînsele și pórtă rĕsbóie cu furnicarele locuite de furnicĭ de potriva lor, întocmaĭ cum făceaŭ cetățile învecinate în evul de mijloc. Une orĭ es din douĕ coloniĭ îndepărtate de olaltă de peste 100 pașĭ, armate așà de numeróse, încât acoper tot drumul în lățime de douĕ picióre și se încaieră la luptă la mijloc. Miĭ și miĭ se luptă în parte și caută a se tîrî cu gura în sclavie. Teatrul adevĕrateĭ lupte are o întindere de treĭ urme pătrate și mirósе tare a acide de furnicĭ. Pretutindenea zac morțiĭ acoperițĭ cu venin, pe când trupe întregĭ și colóne se țin prinse de picióre și de fălcĭ și se hârțuesc încóce și încolo. Lupta începe de regulă între douĕ. Ele se apucă cu fălcile, se ridică una asupra celeĭ-lalte, ca să-șĭ pótă aruncà veninul. Atuncĭ cad la o parte și se luptă mult timp în țĕrînă, până ce în fine vine o a treia și hotărăsce lupta. Une-orĭ însă alérgă maĭ multe într'ajutor și se apucă de picióre, ast-fel că de multe-orĭ staŭ 6—10 încleștate de olaltă. Lupta duréză până către nópte, când fie-care armată se retrage încet în cetatea sa, lăsând pe câmpul de bătaie morțiĭ și ducênd cu sine prisonieriĭ. A doua ḑi, înainte de rĕsăritul sóreluĭ, purced din noŭ la luptă

încă și maĭ furióse și teatrul lupteĭ se lărgesce până la șése urme. Pe la amiadĭ înaintéză armata învingĕtóre pe câmpul de bătaie, până la dece pașĭ maĭ departe. Pasiunea lupteĭ este așà de puternică, încât poțĭ să le strivescĭ fără ca să le facĭ să fugă, orĭ să lase din gură pe dușman.

Vrednic de admirat e, că furnicile se cunosc între ele și pot deosebì pe amicĭ și pe inimicĭ. Și iată cum: Ele se aruncă cu gura deschisă unele asupra altora, une-orĭ chiar se atacă, dar numaĭ decât se opresc și se netezesc cu tentaculele (córnele simțitóre), când se cunosc, că fac parte din acelașĭ furnicar. Pe timpul rĕsboiuluĭ tóte afacerile în cetate îșĭ urméză mersul lor regulat. Unele duc prisonieriĭ acasă, unele rĕmân în luptă, altele se duc în pădure, ca să aducă hrană. Când vine plóie, armatele se retrag și în retragere evită cât pot cetele dușmane. Cu totul altă față presentă luptele furnicilor roșcate cu cele roșiĭ ca sângele. Acestea aștéptă pe dușman, organisate în micĭ trupe, în apropierea furnicaruluĭ lor, înaintéză în cete strînse, fără a se despărțì de olaltă și fie-care apucă câte un dușman, care cutezase a se apropià prea mult de dînsele.

Rĕsboiul acesta presintă un teatru fórte plăcut: amîndouĕ partidele se țin la pândă și pândesc momentul când pot atacà pe neașteptate. Dacă furnicile roșcate înaintează cu putere, atuncĭ cer ajutor de la cele rĕmase acasă și numaĭ decât o armată mare năvălesce prin porțĭ afară și caută să înconjóre cetele singuratice ale dușmanuluĭ. Acéstă scenă se póte vedé reînoindu-se între douĕ popóre de furnicĭ, destul de îndepărtate deolaltă, săptămânĭ întregĭ, în fie-care di, dacă li se încrucișéză drumul.

Furnicile roșcate cunosc și unele jocurĭ. Anume, în dilele frumóse se adună în grămedĭ de-asupra furnicaruluĭ și se mișcă repede străbătênd unele printre altele, întocmaĭ ca la joc, apoĭ îșĭ mișcă tentaculele cu o iuțélă uĭmitóre, se adie (se mângâie binișor pe cap cu piciórele de dinainte), se ridică părechĭ părechĭ în sus, și se luptă, se trântesc și se apucă de fălcĭ, de gât orĭ de partea de dindărăt a corpuluĭ, dar nu se stropesc cu venin și nicĭ nu-șĭ causéză vre-un rĕŭ. In fine, se despart și se duc la altele ca să repete acelaș joc. La alte felurĭ de furnicĭ nu se observă aceste jocurĭ. Aceste jocurĭ se pot vedé, maĭ ales, la acele furnicare, carĭ aŭ o posițiune favorabilă, în apropierea că-

rora se află multă hrană, apă, și sunt scutite prin vre-un zid orĭ gard de atacurile dușmănescĭ.

Câte odată se observă pe furnicar furnicĭ, carĭ se târăie douĕ saŭ treĭ minute clătinându-se pe picióre, ca și când ar fi amețite, apoĭ de odată năvălesc asupra alteia, o apucă de picióre orĭ de tentacule și o lasă iară-șĭ, spre a alergà la a treia. Probabil acéstă buĭmăcélă le vine din arșița sórelui, altele se jócă cu sóțele lor ca cânii, se ridică, se trântesc pe spate, se pândesc și se feresc de olaltă, se prefac că se mușcă, etc.

Une-orĭ suferă de o bólă particulară. Ele nu maĭ pot umblà drept, ci se tot învîrtesc în cerc de miĭ de orĭ într'un cias și acésta duréză maĭ multe ḑile și nopțĭ.

Câte odată gustă mierea ce le-o dă cine-và, dar îndată fug de la dînsa.

Acésta o fac însă numaĭ unele. Alte bóle nu s'aŭ putut observà la furnicĭ.

F. Pop.

DIN POPOR

DESPRE RAIŬ SI IAD

Multe din minunile Mântuitoruluĭ Christos, nu s'aŭ scris ci saŭ păstrat şi se păstréză prin tradiţiunĭ Se spune că într'una din călĕtoriile sale pe pămînt, mergênd cu uceniciĭ sĕĭ pe drum lung, aŭ poposit la stâna unuĭ om bogat, ce avea miĭ de oĭ, şi fiind-că apostolilor, le erà fóme, Petru a ḑis: «Dómne, să cerem de la acest păstor bogat cevà lapte, că fóme ne este şi merindea s'a isprăvit». Domnul Iisus a ḑis: «Aŭ nu sciţĭ că ceĭ avuţĭ cu greŭ fac milosteniĭ?» Aşà Petru flămând fiind, şi fiind cel dintâiŭ între discipolĭ distins la cuvînt, ḑice: «Om al luĭ Dumneḑeŭ, Domnul nostru spune, să facĭ milă cu noĭ, suntem călătorĭ săracĭ şi obosiţĭ de drum, mâncarea ni s'a isprăvit, să ne daĭ cevà lapte să mâncăm, vĕḑ că Domnul ţĭ-a ajutat de aĭ mulţime ḑe oĭ». Păstorul bogat avênd multe treburĭ de făcut cu regularea oilor, şi fiind din firea luĭ om viclean şi care nicĭ odată nu vrea să facă binele, îĭ rĕspunde: «Aŭ câţĭ trec pe drumurĭ la deal şi la vale eŭ sunt dator să le daŭ lapte? Şi dacă merindea aţĭ isprăvit, de ce nu v'aţĭ îngrijit? Eŭ nu pot să staŭ de laptele vostru!?» Petru mâhnit până la suflet, a plecat. Mântuitorul ḑice ucenicilor sĕĭ: «Să mergem de aicea» şi aŭ plecat toţĭ istoviţĭ de fóme: Merg, merg, la drum dar apostoliĭ Domnuluĭ

superaţĭ ḑic: «Dómne! De ce nu trimeţĭ mórte în oile acestuĭ om să nu rĕmână una, că nu a avut milă de noĭ?» Atuncĭ Iisus le rĕspunde: «Nu este dat acestuĭ om aşà, că el are să devină bogat mult, oile i-se vor înmulţì, de nu va maĭ putea să le dea sémă.» In vorbirea lor pe cale, étă ajung la stâna unuĭ biet cioban, care avea numaĭ câte-và oĭ, acolo se opresc ca să se odihnéscă. Petru merge la păstor şi ḑice: «Om al luĭ Dumneḑeŭ, Domnul care te-a făcut în pântecele maiciĭ tale ḑice: să aibĭ milă de noĭ, suntem călătorĭ şi am isprăvit merindea, dă-ne cevà lapte»? Omul, care de felul sĕŭ era simplu şi dat de multe necazurĭ, ḑice: «Ómenĭ bunĭ, dacă v'aŭ adus Dumneḑeŭ la mine, eŭ am puţină mâncare, dar lapte nu am, căcĭ acum mulseiŭ oile şi trimeseiŭ laptele; dar de va fi rourat Dumneḑeŭ la ele, mĕ duc să încerc». Mergênd ciobanul la una din oĭ găsesce lapte de voe, mult ca nicĭ odată, mulge o gălétă, mulge douĕ, laptele curgeà ca izvor, numaĭ puneà mâna şi se mulgeà singur, aduce găleţile pline de la o singură óie, şi plin de mirare ḑice: «Oamenĭ norocoşĭ! fiĭ aĭ luĭ Dumneḑeŭ! am găsit lapte de voie şi maĭ rĕmase!» Păstorul vesel pune mescióra sa, şi mâncară toţĭ ucenicii Domnuluĭ, apoĭ luându-şĭ rĕmas bun aŭ plecat pe drum; merg, merg, şi eĭ se miraŭ de bunătatea păstoruluĭ, pe cale eĭ ḑic: «Dómne! de ce nu daĭ acestuĭ om milostiv oĭ multe, să se înmulţéscă maĭ mult ca la acela, care nu a voit să ne dea lapte»? Domnul Christos le spune: «Nu este dat acestuĭ păstor acésta! El este mulţumit pe cât are, şi face bine din puţinul sĕŭ». Nu merg aşà mult, când iată nisce ómenĭ călărĭ îĭ ajung, şi tare speriaţĭ le spune: «Vĕḑurăm lucru înfricoşat, abià trecurăm pe lângă un biet păstor cu oĭ şi deo-dată eşi o haĭtă de lupĭ şi-l mâncă cu oĭ cu tot». Uceniciĭ Domnuluĭ uĭmiţĭ şi speriăţĭ strigară: «Dómne! Acela este care ne-aŭ dat nouĕ lapte?» Domnu', ca să nu-ĭ întristeze le spune: «Câţĭ păstorĭ de aceia sunt pe câmpiĭ? Şi voĭ nu sciţĭ mărirea luĭ Dumneḑeŭ!?» In călătorie Domnul le spuneà multe adevĕrurĭ şi multe minunĭ de tot felul, le arătă.

Intr'una din ḑile Petru întrébă: «Dómne, ne-aĭ spus multe şi multe minunĭ facĭ, arată-ne nouĕ cum e raiul şi iadul! Te rugăm pe tine să mergem să vedem şi noĭ raiul»? Domnul le spune: «Voĭ cereţĭ lucrurĭ peste firea omenéscă! Omul cu trup, cu greŭ póte merge la raiŭ, numaĭ sufletuluĭ îĭ este dat acésta? Dar fiind-că, voĭesc, ca să credeţĭ de cele ce v'am spus vouĕ, iată vĕ voiŭ duce şi la raiŭ». Şi aŭ plecat pe drum. Domnul atuncĭ a făcut minune cu eĭ precum a făcut şi în munţele Taboruluĭ când s'a schimbat la faţă.

De odată eĭ s'aŭ pomenit că trec pe o pórtă a ceruluĭ, care străluceà ca sórele şi portarul un înger, cu brîul ca fulgerul şi haĭnele albe ca zăpada, le-a deschis şi aŭ intrat înăuntru; atuncĭ vĕḑură o grădină frumósă cu rîurĭ limpeḑĭ ca cristalul, iarbă verde cu florĭ minunate şi mirositóre, şi erà cete, cete, de ómenĭ cu vite lângă eĭ, însă tóte acestea nu semĕnaŭ a fi pămîntescĭ, ci cerescĭ, când

iată věd şi păstorul, care le dedese lor lapte cu oiţele lângă el, faţa luĭ străluceà ca o lumină şi haĭnele sale albe ca zăpada şi oile de asemenea; îngeriĭ veniră de-asupra lor şi cântară primirea Domnuluĭ Christos ḑicênd: Sfînt, sfînt, sfînt, Domnul Iisus Christos, plin e cerul şi pămîntul de mărirea luĭ. Atuncĭ toţĭ se deşteptară ca dintr'un somn şi spuseră: «Dómne! věḑurăm raiul şi păstorul, pe care l'aŭ mâncat lupiĭ, auḑirăm şi cântarea îngeréscă, frumuseţa şi gloria ce se desfăşură împrejurul nostru, limba nóstră nu o póte grăì.» Atuncĭ apostoliĭ aŭ înţeles că raiul nu este pe pămînt, ci în cerurĭ. Mântuitorul le-aŭ spus: V'aş arătà vouě şi Iadul, însă vě întristez, ci trebue să sciţĭ, că acolo este plângere şi gemete marĭ de suflete, carĭ se muncesc după ale lor fapte rele, şi draciĭ îĭ stăpânesc. Discipoliĭ Domnuluĭ întrebară pe Mântuitor, dar acel păstor bogat, care aveà miĭ de oĭ, ce va fi de el? Domnul le spuse: «Acela care nu ne-a dat lapte nouě şi n'a avut milă de noĭ, nu va da lapte la nimenea de pomană şi nu va avé milă de nimenea, ci va fi tare cumplit şi asupritor. Oile i se vor înmulţì fórte, de nu va maĭ puté să le dea de sémă şi va adunà banĭ, peste banĭ, îl va plouà ploile, îl va bate spicurile de zăpeḑĭ şi va trăì tot în grijĭ, de lăcomia averiĭ sufletul îşĭ va pierde, şi se va stinge pomenirea luĭ de pe pămînt, avutul luĭ străiniĭ îl vor luà, când într'una din ḑile, când nicĭ nu va gândì, demonul îĭ va luà sufletul şi-l va duce în iad la patimĭ, căcĭ cât a trăit pe flămânḑĭ n'a săturat, pe goĭ n'a îmbrăcat şi pe săracĭ şi călătorĭ nu i-aŭ primit, cu banĭ mulţĭ ce a avut nicĭ un bine n'a săvîrşit şi va fi viaţa luĭ cea viitóre, amar şi plângere.

Al. Molănescu
Invěţ. Cernaia, Mehedinţĭ.

Cum se opresce maĭ uşor scurgerea sângeluĭ din nas? Când căpătăm scurgerea de sânge pe nas, de obiceiŭ se stă plecat şi se lasă a curge sângele, trăgênd apă pe nas. Acéstă procedură nu este tocmaĭ bună; în loc de a face acésta, pe bolnav îl apucăm de subsuóră şi-l punem lungit pe pămînt, în aer liber şi răcoros, saŭ dacă se află în odae, în apropierea ferestreĭ deschise. După aceea îĭ ridicăm ambele braţe în sus şi le aducem până la creştet, în care posiţie îĭ ḑicem să le ţină. Eliberăm apoĭ pieptul de orĭ ce apăsare, desfacem toţĭ nasturiĭ şi tóte legăturile şi învěţăm pe pacient să inspire cât se póte de încet şi profund aer prin nas în plămânĭ, dar să nu expire imediat, ci să ţie rěsuflatul cât se póte de mult. Acéstă procedură repeţită maĭ de multe orĭ şi cu putere, opresce scurgerea cu siguranţă în câte-và minute. Pacientul póte sta şi în picióre ridicând mânile, şi ţinênd în sus cu deosebire mâna dréptă. După acésta este bine ca pacientul să iea o bae caldă la picióre, în care se pune şi săpun saŭ făină de muştar.

TEATRU SATESC (1).

PĂCALĂ ARGAT

(comedie în 2 tablourĭ)

de N. RĂDULESCU-NIGER

SCENA V

Sfătos, apoĭ *Păcală*.

SFĂTOS. (intră şi se uită de departe). Tóte la locul lor... Par'că s'a deprins şi Păcală la trébă...

PĂCALĂ (intră cu albia în care se află un copil învelit). Eacă-mĕ şi fată 'n casă... Imĭ lipsesce numaĭ brobóda...

SFĂTOS. Da ce e, Păcală?

PĂCALĂ. Ce să fie? Scâncià voinicul ăsta de-o şchiópă... Leica Sanda chip... s'a lăut... şi mi l'a dat ci-că să-l légăn sub copac... (se aşédă, după ce pune albia jos şi începe a legănà copilul).

SFĂTOS. Incaĭ desfundat-aĭ polobócele? că de aşeḑat, le vĕd aşeḑate...

PĂCALĂ. Cum eraŭ, stăpâne, cum eraŭ... Unde m'am odihnit vre-o clipă de când te-aĭ dus de-acasă?

SFĂTOS (cercând un poloboc). Eaca... Da bine mĕ, ce-aĭ desfundat?

PĂCALĂ (venind repede). Apoĭ să veḑĭ, stăpâne... Nu mi-aĭ spus pe care să-l desfund întâiŭ... Pe urmă, cum stă polobocul... c'un fund e în sus şi c'un fund în jos... Dacă l'aş fi întors aminterea, fundul de jos venia sus şi cel de sus, jos... Nu mĕ dumeriam cum să încep... că dumneata nu-mĭ arătaseşĭ.. şi le-am lăsat... Dar am făcut alte treburĭ... zĕŭ am făcut...

SFĂTOS (cătând lung la el). Te facĭ prost, ca să ţĭ ascunḑĭ lenea, nărăvaşule!

PĂCALĂ. Ba nu, stăpâne... da, scií... unde începĭ d-néta, isprăvesc eŭ...

SFĂTOS. Cum s'ar prinde nu facĭ nimic, că eŭ ce încep... şi isprăvesc...

PĂCALA. Par'că eŭ am ḑis alt-fel?

SFĂTOS. Am să ţĭ daŭ rĕvaş de drum, nerodule... că nu-ĭ chip... vĕd eŭ... De treĭ lunĭ de ḑile eştĭ la mine, şi tot cum aĭ fost aĭ rĕmas... (s'apucă să culce polobócele).

PĂCALĂ. Haĭ la legănat... (să întórce sub copac. Acolo, stă o clipă la gândit). Adecă de ce-aş legănà eŭ? (după altă clipă). Iea staĭ... (scóte din sîn sfóră, légă fie-care capăt al albieĭ, aduce sfóra pe după douĕ crăngĭ ale copaculuĭ şi trage albia în sus, apoĭ légă capĕtul liber al sfóreĭ, de tulpina copaculuĭ, Aşà...

---

(1) Veḑĭ No. 40—41, 42—43 şi 44—45.

Acuma îĭ fac odată vînt... şi albia se légănă singură... (îĭ face vînt).

SFĂTOS. Ce naiba moşmoescĭ acolo, mĕ?

PĂCALĂ. Am aninat albia de copac... şi uite-o că se légănă singură... De-a bate vîntul, n'a fi nevoie s'o maĭ împing eŭ... Eaca meşteşug, iar eŭ pot să-ţĭ ajut...

SFĂTOS. Să nu să rupă sfóra, mĕ...

PĂCALĂ. Am vrăjit-o eŭ... Când mi-a-bate, sciŭ şi eŭ douĕ...

SFĂTOS. Eĭ, haĭ vino'ncóce...

PĂCALĂ. Viŭ. Da uite ce, stăpâne... să nu uit... A fost peaicĭ dascălul Pricolicĭ... ci-că să facĭ d-neata coliva, că o cetesce preotésa în locul părinteluĭ...

SFĂTOS. Mĕ, iar întorcĭ lucrurile pe dos... mĕ! Să puiŭ să facă coliva acasă, pricep; da s'o citéscă preotésa... naiba a maĭ vĕḍut aşà poznă?

PĂCALĂ. Eaca bine ḍicĭ... Dascălu-ĭ de vină, stăpâne... că tare-ĭ prost...

SFĂTOS. Şi tu, ca el...

PĂCALĂ. Încap eĭ şi doĭ proştĭ, în sat, stăpâne...

SFĂTOS. Fiind-că erà vorba alt-fel... eaca m'oiŭ duce eŭ la părintele...

PĂCALĂ. Las'că t-eĭ duce maĭ apoĭ... că a fost şi Mirea pe aicĭ... Ci-că să te ducĭ la primaru că nuş'cine s'a luat cu el la stadă, şi s'a încins o bătălie...

SFĂTOS. Bătălie, la primarul? A fi tot vr'o ghiduşie de la Păcală...

PĂCALĂ. Asta-ĭ cruce... Ba încă Mirea a spus că te-aştéptă la primarul... pân'ce t'eĭ duce dumnéta...

SFĂTOS. S'o pornesc dar la primarul... Da să mi-te apucĭ de polobóce, că apoĭ veḍĭ pe sf. Nicolae...

PĂCALĂ. Eaca m'apuc... (ia repede ciocanul). (Sfătos ese).

SCENA VI.

Păcală, Sanda.

PĂCALĂ. Iea să maĭ fac un vînt albieĭ... (îĭ dă un brâncĭ, apoĭ vine la un poloboc). Să desfund...

SANDA. Da unde-aĭ lăsat pe Tudorel?

PĂCALĂ. Colo... Tace chitic...

SANDA. (alergând) Vaĭ de mine!.. să nu să rupă sfóra... Dă jos albia, poznaticule...

PĂCALĂ. Fiind-că ţi-ĭ frică... eaca o daŭ... Să chiamă că-ĭ trébă şi asta... (lasă ciocanul, şi, împreună cu Sanda, dă jos albia).

SANDA. Mititelul maichiĭ... dórme... (s'aşéḍă sub copac, şi legănând începe a tórce).

PĂCALĂ. Eaca veḍĭ... eŭ n'am tors adineaurĭ, leică Sando...

SANDA. Cum să torcĭ, mĕ Păcală... Ce? eştĭ femee?..

PĂCALĂ. Apoĭ, când legănam... eram chip... numa' furcă n'aveam...

SANDA. Iea tacă-ţĭ gura!..

PĂCALĂ. Aş tăceà, dacă n'ar fi fost naşa Kiva pe-aicĭ...

SANDA. Iar a maĭ cerut ce-và... că numaĭ cu cerutul umblă.

PĂCALĂ. Cine cere, nu piere, da nicĭ nume bun nu are...

SANDA. Şi ce-a cerut?

PĂCALĂ. Nimica tótă: o lingură de făină şi un căuş de untură.

SANDA. (rîḑênd). Bată-te focul, Păcală... Aminterea a fi cerut.

PĂCALĂ. Şi-aminterea fie. Vorba, îĭ daĭ, să mě reped să-ĭ duc.

SANDA. Maĭ aştepte... veḑi-ţĭ de lucru...

PĂCALĂ. Bine-ḑicĭ... am polobócele astea... (vrea să se ducă la ele).

SANDA. Iea ascultă, Păcală, da mult o să maĭ laşĭ pe Tândală cela să dórmă în uşa celaruluĭ?

PĂCALĂ. Uite, l'am uitat... uita-l'ar somnul!..

SANDA. Să facĭ bunătate să l măturĭ de pe la noĭ...

PĂCALĂ. Eaca mě duc să-l mătur cu gunoiul... şi să-l duc pe maidan... (ese).

SCENA VII

Sanda, Mirea, apoĭ *Pricolicĭ*

MIREA. Bună vremea leică Sando... Nu s'a maĭ întors Moş-Sfătos?

SANDA. Nu.

MIREA. N'am maĭ putut oprì pe fruntaşĭ şi-am lăsat pe mânĭ sfătuirea...

SANDA. Care sfătuire?

MIREA. (şeḑênd) Nu sciĭ că ne-am pus în gând să facem o lăptărie a satuluĭ, cu o parte din capitalul tovărăşieĭ nóstre...

SANDA. Cum să nu sciŭ! Stănică spune c'o să faceţĭ bună trébă... Erà şi el la primărie?

MIREA. Erà. Intr'un fel, bine c'a rěmas pe mânĭ, fiind-că mânĭ o să vie şi un cărturar de la tîrg, care-ĭ cu sciinţă în de-al de astea... Ni'l trimite d-l Prefect...

(intră dascălul)

SANDA. Eaca dascălul Pricolicĭ... Ce veste-poveste, dascăle?

PRICOLICĬ. M'a trimis preotésa, ci-că nu-ĭ maĭ trimeţĭ grâul pentru colivă? Am maĭ venit odată şi am spus luĭ Păcală...

SANDA. Să-l bată focul!.. nu mi-a spus... (se ridică). Haĭ să-ţĭ daŭ...

SCENA VIII

Mirea — Sfătos

SFĂTOS. Aicĭ eştĭ, Mireo?

MIREA. Am venit după d-néta...

SANDA. Ia dascăle albia... şi haĭ... (Pricolicĭ ia albia şi ese după Sanda).

SFĂTOS. Am fost acasă la primar. Când colo, nimenĭ.

MIREA. Şi eŭ am lăsat vorba să viĭ la primărie...

SFĂTOS. Păcală-ĭ de vină, blestematul? Da ce bătălie a fost?

MIREA. Nicĭ o bătălie...

SFĂTOS. Tot d-ea luĭ Păcală... Am sě l gonesc...

MIREA. A fost o lécă de sfadă între câţĭ-va fruntaşĭ, ci-că în loc de lăptărie să fie altă negustorie... Dacă eraĭ d-néta se făceà pace, că unde puĭ cuvînt, ese lămurire într'o clipă...

SFĂTOS. Apoĭ că nu le intră unora degrabă în cap, un lucru cu care nu-s deprinşĭ... Li se pare greutate, nevoe mare... Iar când văd cu ochiĭ, par'că le-a fost de când lumea... Da a veni mânĭ cărturarul cela, cu meşteşug la trébă de asta, şi ne-om lumina toţĭ... Cu stupăria n'a fost tot aşà? Şi adĭ miere şi céră ca la noĭ!.. Cu ce ni s'a mărit capitalul? Cu asta!..

MIREA. Eŭ par'că nu le-am pomenit?

SCENA IX

Mirea, Sfătos, Păcală.

PĂCALĂ. L'am măturat, stăpâne...

SFATOS. Pe cine? Ce ispravă aĭ maĭ făcut?

PĂCALĂ. Pe Tândală... L'am lăsat pe maidan cu gunoiul viţelor.

SFĂTOS. Apoĭ, sciĭ ce una, băete? Ia-ţĭ călcâele după céfă şi cale bună după el... că tot de-o tépă sunteţĭ amêndoĭ...

PĂCALĂ. (încremenit). Mĕ izgonescĭ, stăpâne.

SFĂTOS. Uite, ĭĭ păcat să-ĭ fie cuĭ-và milă de lenos... Numa, ascultă bine: de-ĭ rĕmânea aşà, aŭ să te mănânce câniĭ...

PĂCALĂ. Tocmaĭ începusem să mĕ deprind cu argăţitul...

SFĂTOS. Haĭ să-ţĭ daŭ un sac cu făină şi-o putinică cu brânză şi du-te cu Dumnedeŭ...

PĂCALĂ. Presemne aşà-ĭ scris: nicĭ găina vînat, nicĭ Păcală... argat...

(C o r t i n a s e l a s ă.)

P. sf. Ghenadie Georgescu, vicarul sf. Mitropoliĭ a Moldoveĭ şi Suceveĭ.

Proprietățile medicale populare ale unor legume.

Cépa este aperitivă și diuretică; cu tóte acestea ea, nu e bună pentru ceĭ cu temperament sanguin și bilios. Cépa cóptă în cenușe și mâncată cu untde-lemn, e bună pentru răgușală. Cépa cóptă se întrebuințéză ca o cataplasmă ca să créscă bubóele și sugiurile.

Cimbru, este stimulant; e folositor în băĭ la copiiĭ slăbănogĭ.

Dovlécul ras, și aplicat pe arsăturĭ, ușuréză durerile. Semințele de dovleac pisate cu zahăr, sunt bune contra pangliciĭ.

Fragile, mâncate diminéța și séra, sunt bune contra podagriĭ și reumatismuluĭ. Rădăcina de fragĭ e diuretică și astringentă; în decocțiune servă contra emoragiilor. Foile de fragĭ, plămădite în rachiŭ, opresce diarea.

Anghinarea e bună contra frigurilor; din foile uscate se face praf care se ia în apă. De asemenea se póte face ceaĭ din foĭ verḑĭ saŭ uscate și să bea contra frigurilor.

Morcoviĭ cruḑĭ, sunt bunĭ contra limbricilor; zéma stórsă de la morcoviĭ nefierțĭ calméză tusea la copiĭ; morcoviĭ rașĭ și aplicațĭ pe arsăturĭ, împiedică apariția bășicilor. Ceaiul de sĕmînță de morcovĭ, măresce pofta de mâncare și înlesnesce digestiunea.

Salata de lăptucĭ procură un somn bun și aduce serviciĭ la ipohondriacĭ. Lăptucile fierte și întrebuințate drept cataplasmă calméză erisipelele și alte inflamațiunĭ.

Siropul de napĭ e folositor în bólele de piept.

Sparanghelul, este diuretic și calmant. Apa în care a fiert sparanghelul e bună contra bólelor de bĕșică a uduluĭ și folositóre contra guturaiuluĭ.

Usturoiul, înlesnesce digestiunea și are mare putere contra viermilor intestinalĭ. Se fierbe 3—4 căpățânĭ în nițel lapte și se bea cu totul pe nemâncate.

Varza în general, are proprietățĭ pectorale. Zeama

în care a fiert orĭ-ce fel de varză, e bună contra răguşeleĭ şi a tuseĭ.

Cu sucul de varză roşie crudă şi cu zahăr se face un sirop pectoral fórte bun. Prazul are aceleaşĭ proprietăţĭ ca şi varza.

Pătrunjelul este întrebuinţat în bĕutură spre a combate frigurile intermitente. X.

Mijloc de a scăpà pentru tot-deauna pereţiĭ de umeḑélă.

Un paroch Bucovinean scrie în fóia bisericéscă «Candela» din Cernăuţĭ, următórele:

Am cetit prin cele ziare multe anunţe pentru mijlóce contra umeḑeliĭ păreţilor. Avut'am prilegiŭ a mĕ şi folosi de ele în felurite casurĭ, însă tot deauna s'aŭ arătat cu timpul iarăşĭ urme de umeḑélă şi udélă în păreţiĭ reparaţĭ.

De la un practic vechiŭ am deprins un mijloc, care s'a adeverit ales de bine. Cred că voiŭ face fraţilor, carĭ aŭ nenorocirea a locuì într'o casă parochială umedă, un serviciu bun dacă le voiŭ comunica mijlocul acesta:

Maĭ întêiŭ se dă jos tencuéla («văcălaşul») de pe zid, şi crăpăturile dintre pietre saŭ cărămiḑĭ se curăţesc cât se póte de bine, apoĭ crăpăturile acele se astupă bine cu o amestecătură de una parte de ciment şi douĕ părţĭ de năsip. In 1—2 ḑile se usucă tencuéla acésta. La umbră durézá uscarea o ḑi maĭ mult.

Fiind tencuéla de ciment bine uscată, se fierbe într'un vas de tinichea, o cătăţime potrivită de văpsea-de-sticlă, (glasfarbe), până-ce se face de tot fluidă pe locurile ude. Cum vine văpséla în atingere cu zidul, e deja şi învîrtoşată. Şi zidul peste tot îndată se póte tencuì cu o tencuélă de var saŭ de ciment, (tencuéla din urmă este maĭ bună). Vasul unde s'a fiert văpséla-de-sticlă, nu se maĭ póte întrebuinţa.

La un metru pătrat de zid se cer 2 kgr. din văpséla numită; 1 kgr. costă 24 crucerĭ (50 banĭ).

Maĭ observ, că numaĭ odată să se tragă cu periuţa pe un loc, însă aşà de sus, încât să nu rĕmâie nicĭ un ochişor

gol. Putrejunea, mucegaiul saŭ udeala nu se vor maĭ arăta nicĭ odată!

Toțĭ ceĭ-ce se folosesc de acest remediŭ află deosebită bucurie în sigurul resultat.

Fabrica, care produce acéstă văpsea de sticlă nu-mĭ e cunoscută, dar se póte căpěta în fie-care drogherie maĭ mare.

Șiretenia unuĭ client.—Un țăran din Rotterdam se presintă la un avocat spre a-l consultă. Îĭ comunică exact causa sa, întrebându-l dacă ar face un proces adversaruluĭ sěŭ, ar puté să câștige.

Advocatul, care prevedeà dejà un bun câștig, îĭ rěspunse:

— Daca afacerea e într'adevěr așà cum mi-aĭ descris-o, de sigur că veĭ câstigà procesul.

— Atuncĭ — adaose țăranul — mě voiŭ ferì de a intentà proces, căcĭ am expus chestiunea după situațiunea adversaruluĭ meŭ.

Apoĭ plătì onorariul ce i se cuvenià advocatuluĭ pentru o consultație și plecă.

Bucur Ciobanul.

Rehabilitarea cuculuĭ.

Asupra cuculuĭ s'aŭ făcut o mulţime de legende şi nu e nicĭ o pasĕre maĭ calomniată de cât el. De curênd încă un ḑiar vînătoresc din Elveţia îl califică de răpitor, acuzându-l formal că nu se gândeà de cât să facă rĕŭ aprópeluĭ sĕŭ.

A asemĕnà pe cuc cu o pasĕre de pradă este o exageraţiune pe care un distins zoologist o spulberă cu energie.

Acest autor afirmă în adevĕr că cucul nu mănâncă ouĕle din cuiburile de pasĕrĭ unde le pune pe ale sale; se scie că cucul nu-şĭ clocesce ouĕle, lăsând grija acéstа pe séma altor pasĕrĭ.

El le aruncă jos şi le lasă acolo sparte.

De altă parte, numeróse examinărĭ n'aŭ putut să arate în stomacul cucilor de cât omiḑĭ, larve, coleoptere şi ortoptere.

E adevĕrat că prin perderea unuĭ óre-care numĕr de vrăbiĭ provenită din aruncarea ouĕlor din cuiburĭ, cucul lipsesce agricultura de nisce auxiliarĭ preţioşĭ, însă el rĕsplătesce acéstă perdere prin distrugerea insectelor carĭ, fără dînsul, s'ar înmulţì din cale afară.

Cucul este în adevĕr singura pasĕre cu un stomac ast-fel organisat, în cât póte să mistue omiḑile pĕróse.

Dacă preţiósa speţă a cuculuĭ ar dispare s'aŭ s'ar micşorà, nicĭ o alta n'ar puté s'o înlocuéscă în restrîngerea reproducţiuniĭ bombixilor procesionarĭ şi a liparilor, carĭ, dacă s'ar înmulţì, ar distruge tóte pădurile. X.

Şerpĭ carĭ prind şobolanĭ

In Brasilia s'aŭ înmulţit aşa de tare şobolaniĭ, încât locuitoriĭ cresc un fel de şarpe care îĭ nimicesce.

Acest şarpe, care acum a devenit un animal domestic, se numesce gib bia, e lung de vre-un metru şi e gros ca braţul omuluĭ face parte din specia boa, şi se póte cumpĕrà din Rio-de-Janeiro şi alte oraşe din America pe preţul de un dolar şi jumĕtate.

Acest şarpe, care nu face nicĭ un rĕŭ. şi e fórte greoiŭ în mişcările sale, petrece tótă ḑiua dormind ; îndată-ce apune sórele însă, numaĭ de cât se schimbă, începe să se misce în drépta şi în stânga, se urcă, se cobóră, plécă la vênătóre, în care timp caută prin pod, pivniţe, ba, ceea-ce se póte face fórte uşor la casele de acolo, intră şi pe sub podele.

El stă culcat la locul sĕŭ de pândă cu o adevĕrată viclenie, ce nu se póte găsì decât la animale de un ordin superior, şi dacă se arată vre-un guzgan la orizont, dintr'o săritură îl apucă de gât şi-l omóră.

Aceştĭ şerpĭ fórte rar obicĭnuesc să-şĭ caute hrana la aer liber, ci se nutresc cu ceea-ce le dă stăpânul caseĭ.
Pe guzgani nu-ĭ omóră din fóme, ci numaĭ din petrecere şi prin acésta aduc marĭ folóre locuitorilor. X.

Informaţiunĭ.

D-l I. Dărvărianu dirig. şcóleĭ din com. Gemeniĭ-Mehedinţĭ, ne comunică că: D-l Conte Iosef Tallevicĭ, proprietarul moşieĭ care din causa sănătăţiĭ sale sdruncinate, trăesce la San-Remo, Italia, deşi departe de proprietatea d-sale, totuşĭ şi anul acesta ca şi în aniĭ trecuţĭ, a ţinut să-şĭ manifeste dragostea pentru luminarea sătenilor după proprietatea d-sale, oferind suma de leĭ «una sută» pentru cumpĕrare de premiĭ elevilor meritoşĭ din şcóla comunală.

Fapta acésta, nu e primul act filantropic al d-luĭ Conte I. Tallevicĭ. Aşâ, numaĭ mulţumită iniţiativeĭ şi dărnicieĭ d-sale, comuna posedă astăḑi un frumos local de biserică cu care se póte fălì nu o comună rurală, dar un oraş chiar. Localul actual de şcólă, de asemenea tot generosităţiĭ d-sale se datoresce.

Asemenea a pus basele uneĭ bibliotecĭ poporale pe lângă acéstă şcólă; instituţiune ce numĕră actualmente peste una sută volume, cărţĭ ce intereséză maĭ de aprópe pe sătean din tóte punctele de vedere, plus un fond de leĭ 500 din al căror venit se cumpĕră anual cărţĭ şi reviste pentru bibliotecă.

Faptele acestea numaĭ, din multele câte a săvîrşit numitul d-n proprietar în interesul cultureĭ némuluĭ romănesc, vorbesc în de-ajuns, despre nobleţa sentimentelor d-sale, lucru pentru care săteniĭ după proprietatea Gemeniĭ îĭ sunt şi îĭ vor fi pururea recunoscĕtorĭ.

Asemenea şi d-l Ioniţă Marincu et Comp., arendaşul moşieĭ d-luĭ Conte Iosif Tallevicĭ, a contribuit anul acesta cu suma de leĭ 70 pentru premiĭ elevilor distinşĭ cum şi pentru punerea în rame a tablourilor istorice ale aceşteĭ şcóle.

Maĭ mult, d-l Marincu a ţinut să-şĭ manifeste dragostea pentru luminarea poporuluĭ sătesc, nu numaĭ către şcóla aceşteĭ comune, dar şi către alte instituţiunĭ culturale pe unde d-sa este arendaş saŭ proprietar. Aşâ, d-sa, apreciind marea însemnătate a apeluluĭ făcut de d-l Haret, Ministrul Instrucţiuniĭ publice, relativ la îndrumarea elevilor din şcólele sătescĭ, către un învĕţămînt practic agricol maĭ raţional, a fost primul dintre proprietariĭ ruralĭ care a dăruit aprópe 100 pogóne pămînt arabil, şcóleĭ practice de agricultură înfiinţată anul acesta în comuna Poiana, Dolj, unde d-l Marincu e proprietar.

Dea Dumneḑeŭ ca faptele d-luĭ Conte Iosef Tallevicĭ cât şi ale d-luĭ I. Marincu et Comp., arendaşul d-sale, să serve de imbold şi altora, pentru propăşirea némuluĭ romănesc şi lauda scumpeĭ nóstre patriĭ.

*
* *

Situaţiunea tesauruluĭ public la 31 Iulie 1902.

In comptul exerciţiuluĭ 1901 — 1902, încasările până la 30 Iunie trecut se urcaŭ la 228.297.014 leĭ. In cursul luneĭ Iulie s'a maĭ încasat încă 1.505.503, aşâ în cât până la 31 Iulie, totalul încasărilor se ridică la suma de leĭ 229.802.518, pe când în perióda corespunḑĕtóre a exerciţiuluĭ 1900 — 901 nu se încasase decât 201.202.206 leĭ, adecă cu 28 şi jum. milióne maĭ puţin.

Din mersul satisfăcĕtor al încasărilor reiese decĭ că chiar în casul când cheltuelile pe exerciţiul 1901 — 902 ar atinge maximul de 218 şi jum. milióne, fixat prin budget, totuşĭ de la finele luĭ Iulie şi în condiţiunile cele maĭ defavorabile, e absolut sigur un escedent de peste 11

milióne, escedent ce va sporì cu încasările efectuate în cursul celor doué din urmă lunì până la 30 Septembrie 1901.

1902 — 1903.

Incasările pe exercițiul curent se anunță în chip și maĭ satisfĕcător. Așà, în cursul luneĭ Iulie s'aŭ încasat 22.202.783 leĭ, cu 5.146 000 leĭ maĭ mult decât în aceeașĭ lună a anuluĭ trecut, când încasările aŭ fost de 17.056.439 leĭ.

După conturile provisoriĭ, încasările pe cele dintâĭ patru lunĭ, de la 1 Aprilie până la 31 Iulie, aŭ fost de 68.786.318 leĭ, adecă cu peste 12 milióne maĭ mult decât cele din perióda corespunḑĕtóre a eserciţiuluĭ trecut, când n'aŭ atins decât cifra de 56.445.012 leĭ.

Incasările din tóte veniturile merg bine. Ne mărginim a da numaĭ pe cele din vînḑarea timbruluĭ și din taxele de înregistrare carĭ presintă un interes deosebit.

De la 1 Aprilie până la 31 Iulie, încasările din aceste veniturĭ aŭ dat, față de evaluațiunile budgetare, un plus de peste un milion, iar față de încasările din perióda corespunḑĕtóre a anuluĭ trecut, un plus de 787.136 leĭ.

*
* *

Din inițiativa d-luĭ Rădulescu T. Dumitru, elev curs superior liceul Traian din Severin, în com. Constantinescĭ, jud. Olt, s'a format o societate culturală și tot din îndemnul d-sale în fie-care Duminică și sĕrbătóre se țin predicĭ în biserică.

*
* *

In séra ḑileĭ de 21 Iunie a. c., s'a dat în cătunul Dobrovĕțul-Rușĭ, județul Vasluiŭ, a doua representațiune teatrală, de către elevii școleĭ din Rușĭ, sub conducerea învĕțătoruluĭ Ion Vasiliu. S'a jucat piesa «Isprava», avênd un resultat pe deplin satisfăcĕtor. La acéstă representațiune teatrală aŭ fost față d-l Victor Dimitriu, revisorul școlar al acestuĭ județ, părintele I. Grigoriu, protoiereul județuluĭ, d-l N. Condurache, șeful regieĭ Dom. Coróneĭ Dobrovĕț, d-l N. Marinescu, silvicultor al acestuĭ Domeniŭ; precum și un numeros public, preoțĭ, învĕțătorĭ și sătenĭ din localitate și de prin comunele vecine.

Pentru ferarĭ. Cum se feresce fierul și tuciul de rugină. După ce obiectele de aceste metale s'aŭ curățit bine prin ajutorul acidului sulfuric slab (apă tare amestecată cu apă) care topesce rugina și după ce se frécă acele obiecte cu nisip uscat și se șterg bine, se văpsesc cu un amestec de părțĭ egale de oxid de aramă și de borat de plumb și apoĭ cu esență de terepentină.

După ce se usucă, fierul se încălḑesce până la roșu închis. Văpséla s'a topit și intrând în poriĭ fieruluĭ, îl acopere cu un lustru care cu greŭ se iea de pe fier și devine neatacabil prin aer și umeḑélă.

Dacă voim a acoperi suprafața ast-fel tratată cu un șmalț strălucitor, se acopere, după-ce s'a rĕcit, cu un lustru compus din litarg borat de plumb, esență de lavandulă, apoĭ se încălḑesce din noŭ. Acesta e marele secret al unor armurierĭ, carĭ cu prilejul de a-țĭ poleì, smălțuì etc., pușcile, așà de miraculos, ca să nu maĭ rugìnéscă, îțĭ ieaŭ multe parale.

DE LA SATE

S'a ḑis că preoţiĭ din România staŭ nepăsătorĭ în tot ce privesce ca interes general, fie în ceea-ce privesce partea morală, fie cea materială. Acéstă invinuire nu cred a fi tocmaĭ dréptă.

In tóte locurile, unde s'aŭ înfiinţat societăţĭ economice, preotul a fost în tot-deauna în frunte saŭ alăturĭ de iniţiatorĭ, şi acésta se probézá prin faptul, că-l găsim pretutindenĭ saŭ preşedinte saŭ casier. Aşà, de pildă: Pr. Ilie Popescu din com. Malu, jud. Vlaşca. In acéstă comună se înfiinţézá o societate economică în luna Fevruarie 1901 cu numele «Istru», preotul este ales ca preşedinte şi casier delegat al acesteĭ societăţĭ. In ḑiua de 2 Iunie expirat s'a serbat patronul societăţiĭ (Sf. Treime), care s'a început cu un Te-Deum de mulţumire către Dumneḑeŭ, la care Te-Deum a luat parte sub semnatul, fiind invitat de onor consiliŭ de administraţiune, şcolariĭ, întreg consiliul comunnl, membriĭ societăţiĭ şi o mare mulţime de lume, ast-fel că credeaĭ, că este ḑiua de Pasce, când omul vine la biserică cu toţĭ copiiĭ. Acì după terminarea serviciuluĭ Divin s'a ţinut de Părintele Preşedinte o cuvîntare fórte simţitóre relativ la societăţĭ. S'a făcut procesiune prin comună şi în urmă s'a dat o masă. Intr'un loc erà un cort fórte frumos, unde se vedeaŭ stégurĭ tricolore şi în mijloc Portretele MM. LL. Regeluĭ şi Regineĭ. Părintele Preşedinte face o dare de sémă asupra mersuluĭ societăţiĭ, şi cât de mare mi-a fost mirarea când am vĕḑut, că societatea «Istru» are peste 150 membriĭ şi un capital de peste 5.000 leĭ, care cea maĭ mare parte este împrumutat societarilor spre a-şĭ luà boĭ şi unelte agricole. Şi acestea tóte nu se datoresc decât preotuluĭ Ilie Popescu, care n'a cruţat nimic ca societatea să prospere. Tot prin societate s'a cumpĕrat în comună un taur pentru îmbunătăţirea raseĭ vitelor, şi acésta tot prin îndemnul preotuluĭ Ilie.

La acéstă serbare a luat parte şi părintele Protoereŭ al judeţuluĭ Vlaşca ca Preşedinte onorific, care a adus multă laudă preotuluĭ Ilie Popescu pentru munca depusă. S'a ridicat maĭ multe toaste şi după ce s'a jucat maĭ multe hore de flăcăiĭ şi fetele din sat;—căcĭ acì erà tótă lumea adunată până şi copiiĭ ceĭ micĭ,—pe la orele 7 séra tótă lumea s'a retras în linişte şi mulţumită, că a petrecut o ḑi aşà de bine în cât nu se va uità. Onóre părinteluĭ Ilie Popescu.

P. Mich. Păunescu
Slobozia-Vlaşca.

*
* *

Duminică, 21 Iulie a. c., în comuna Cloşanĭ, jud. Mehedinţĭ, s'a dat un frumos bal cu teatru, organisat de către un comitet de iniţiativă compus din d-niĭ Victor Elena, Popescu Sabin, Păunescu Sever, Popescu Milică, normaliştĭ, Popescu Romulus, Popescu Iorgu şi Nişulescu C., elevĭ de liceŭ cursul superior, în scop de a pune basele uneĭ societăţĭ, care să vină în ajutorul şcolarilor săracĭ din acea comună, cumpĕrându-le cărţile necesare studiuluĭ, etc.

Cu concursul d-lor învĕţătorĭ N. Argintariu şi C. Spinénu şi al d-lor I. Argintariu, primar, M. C. Drăcea, ajutor şi Istian Barbu, consilier, balul a avut o reuşită prea frumósă, producênd un beneficiŭ mulţumitor.

Lume de prin tóte satele vecine a alergat să încurageze frumósa mişcare. Printre asistenţĭ am remarcat pe d-niĭ: General G. Angelescu, Haralamb Constantinescu, revisor comunal, Milică şi Titus Constantinescu, studenţĭ în drept, N. C. Popescu, Ilie Popescu, Pr. I. Păunescu, Pr. P. Crăciunescu, Pr. I. Dinu, Crăinicénu, Pereanu, învĕţătorĭ, sublocotenent Georgescu, etc.

*
* *

In ḑiua de 29 Maiŭ a. c., şcólele din comunele: Sadova, Damianu, Piscu şi căt. Liştéva după Domeniul Coróneĭ Sadova,

aŭ fost visitate de către d-l Ión Kalinderu, care cu o ḑi maĭ înainte, sosise în inspectarea aceluĭ Domeniŭ. Onorabilul visitator, interesându-se de aprópe de mersul acestor şcóle, ca şi de necesităţile ce aŭ săteniĭ noştri ca să-şĭ îmbogăţéscă mintea şi ogorul, şi mulţumit de curăţenia, ţinuta şi rĕspunsurile elevilor; de cântecile religióse şi patriotice, şi la şcóla din com. Damianu şi de o prea frumósă cuvîntare de ocasiune rostită de un elev al claseĭ a II a, a bine-voit şi de astă dată a distribuì sătenilor sîrguitorĭ din fie-care şcólă şi chiar sătenilor sciutorĭ de carte, o mulţime de cărţĭ instructive şi folositóre ca: Confecţionarea pălăriilor de pae, cultura cânepeĭ şi inuluĭ, a cartofilor, sfecleĭ, lucerneĭ, etc. Pe lângă acestea, portretele Auguştilor Suveranĭ şi Moştenitorĭ aĭ Tronuluĭ, n'a lipsit a se distribuì elevilor, iar învĕţătorilor, ca de obiceiŭ, câte o frumósă gratificaţiune.

Pentru asemenea pornirĭ, ce decurg de la Auguştiĭ noştri Suveranĭ şi vin în ajutorul celor de jos, numaĭ prin intermediul sentimentelor nobile, noĭ învĕţătoriĭ, eleviĭ şi săteniĭ, suntem recunoscătorĭ.

D. Epurénu
Com. Damianu, Dolj-Jiŭ.

*
* *

In ḑiua de 24 Iunie a avut loc distribuirea premiilor în comuna Borduşanĭ, jud. Ialomiţa.

Solemnitatea s'a început prin întonarea imnuluĭ «Trăéscă Regele», de corpul şcóleĭ.

D-l C. Ionescu, învĕţător şi d-l Z. Bădescu, primar, aŭ ţinut câte o frumósă cuvîntare, arătând folósele învĕţaturiĭ.

Eleviĭ aŭ jucat diferite piese de teatru şi aŭ spus poesiĭ.

S'a procedat apoĭ la distribuirea premiilor.

*
* *

In comuna Poiana-Mare din jud. Dolj, ḑiua distribuiriĭ premiilor a fost sĕrbătorită într'un chip deosebit. Şcóla frumos înpodobită, erà plină de lume; la orele 10 musica comunală execută un marş, deschiḑênd serbarea.

D-l Iliescu ţine o conferinţă despre «Invidie» din punct de vedere psichologic şi social; acéstă conferinţă a produs o mulţumire generală.

Se procede apoĭ la distribuirea premiilor.

Un absolvent a primit ca premiŭ un stup sistematic cu albine.

Acest mijloc, de a sădì în tinerĭ gustul pentru albinărit, este fórte bun şi ar fi de dorit ca el să fie adoptat şi de alţiĭ.

Societăţĭ Economice la sate.

Acum doĭ anĭ — 1900 —, în comuna Piatra din judeţul Romanaţĭ, prin iniţiativa d-luĭ I. Iliescu, dirigintele şcóleĭ, înconjurat de câte-và persóne de inimă din comună, s'a pus basele uneĭ asociaţiunĭ economice de brutărie, grădinărie, bancă populară, lucrări manuale şi altele.

Inceputul s'a făcut atuncĭ numaĭ cu brutărie şi grădinărie; iar anu acesta, la 1 Martie, s'a înfiinţat şi «Banca populară de economie şi împrumut».

Acéstă bancă, după treĭ lunĭ de la înfiinţare, a dat urmĕtorul resultat:

Casa. Numerar găsit. . . .	315,82	Capital format prin cotisaţiĭ	965,20
Eff. de primit. Poliţe în port.	1.231,50	Deposit spre fructificare . .	550,—
Cheltuelĭ g-le de inst. şi ad-ţie.	143,40	Fond reservă	144,26
		Dobândă şi Comis.	21,26
Total . .	1.690.72	Total . .	1.690,72

După cum se vede, fondul social al băncii, e în valóre de leĭ 1.690,72; deşi póte mic capital format (în 3 lunĭ şi din cotisaţii începênd de la 0.50 banĭ), tot e însă o dovadă destul de temeinică, pentru a arătă celor carĭ nu vor să crédă, că «mult pot puţiniĭ bunĭ împreună».

* * *

In comuna Uliescĭ, jud. Dâmboviţa, s'a înfiinţat societatea economică «Lumina», care a început a funcţionă cu un No. de 32 de membriĭ. Persónele carĭ a dat cel mai mare sprijin pentru înfiinţarea eĭ aŭ fost: A. Mateescu, Preotul Ilie Georgianu, Eremia Ionescu, Ghiţă Ioniţă, Dragomir Ionescu, Ión Bucur, Dumitru Ión şi Pavel I. Popescu.

* * *

In comuna Orbésca-de-jos, s'a dat o frumósă serbare şcolară, în folosul elevilor săracĭ la 23 Iunie, cu ocasiunea distribuiriĭ premiilor.

D-l M. Bunescu, învĕţător în comuna Grosu din Vlaşca, aflându-se printre invitaţi, a ţinut o caldă cuvîntare pentru înfiinţarea uneĭ băncĭ de economie şi împrumut.

Imediat s'a format societatea «Reînvierea», cu un capital de 300 leĭ şi 44 membriĭ.

Apoi şcolariĭ aŭ jucat diferite piese de teatru, şi aŭ recitat poesiĭ.

* * *

S'a înfiinţat o societate economică cu numele de «Agricultorul», în comuna Urumbeĭ, cu sediul în căt. Făgăraş, plasa Hârşova, jud. Constanţa, mulţumită stăruinţelor, preotuluĭ din localitate I. Popoiu cum şi a învĕţătorilor C. Stătescu şi St. Lăscae, carĭ şĭ-aŭ dat multă sîrguinţă pentru înfiinţarea acesteĭ societăţĭ spre binele şi prosperitatea ţăranuluĭ. Acéstă societate a început a funcţină de la 1 Aprilie a. c.

Mulţumirĭ.

Pr. A. Tăscăulu, aduce mulţumirile sale, în numele parohieĭ, şi locuitorilor din comuna Bălănescĭ, jud. Gorj, d-luĭ I. Kalinderu care a donat bibliotecei parohieĭ 17 broşurĭ, cu cuprins moral şi instructiv.

Tot de odată rógă pe binevoitorĭ de a donă cărţĭ biblioteciĭ sus numiteĭ parohiĭ.

* * *

D-l C. Colibăşanu, mare proprietar, arendaşul moşieĭ statuluĭ Didescĭ-Socetu, jud. Teleorman, bine-voind a cedă în mod gratuit, la drepturile sale de arendaş, periodul 1903—1913, asupra terenuluĭ de peste 1 hectar şi ecaretelor aflate pe el, pentru trebuinţele şcóleĭ din comuna nóstră Socetu, jud. Teleorman. Sub-semnatul, învĕţător diriginte, îĭ aduc sincere mulţumirĭ pentru acéstă faptă, vrednică de imitat, fără care şcóla nóstră nu s'ar fi putut stabilĭ în acel conac şi teren, decât după expirarea termenuluĭ de arendare (1913).

Tot cu acéstă ocasiune, d-l Colibăşanu, ne-a maĭ dat asigurărĭ că nu

va încetà a ajutà şcóla, pentru care suntem convinşĭ şi-ĭ mulţumim de pe acum, căcĭ fapta de aḑĭ vorbesce şi asigură pe cea de mâine.

I. Panaitescu
Invĕţ. dir. Socetu-Teleorman.

* * *

In numele şcolarilor şi al meŭ, aduc viĭ mulţumirĭ persónelor maĭ jos notate pentru sumele donate, din carĭ s'aŭ cumpĕrat articole de îmbrăcăminte şi unelte de lucru premianţilor din acest an:

D-luĭ M. Repeḑeanu, proprietar, leĭ 5; Sterie Ianulidis, arendaş, 6 leĭ; G. Tănăsescu, proprietar, 5 leĭ; D. Chitigescu, propr., 3 leĭ; Radu Popa, Preot. Baldescu, Udrea Enache, Marin Spilcă, Stan Dascălu, câte 50 b.; P. Cornea şi Radu Popescu, câte 1 leŭ; Mateiŭ Păunessu, Dincă Dumitrescu, Sterie Apostol, câte 2 leĭ; V. I. Popescu, 4 leĭ, toţĭ din Mihăescĭ; d-na Elena Rădulescu, prop., 5 leĭ; G. Georgescu, C. Hristidis, câte 2 leĭ; toţĭ din Crăciuneĭ; C. Vlădescu, arendaş, Stoicănescĭ, 5 leĭ; Ghiţă Gheorghiu, 5 leĭ; M. N., 50 b.; Radu Niculescu, 1.50; Petrache Neagu, 2 leĭ, toţĭ din Seaca şi At. Fl. Bădescu din Frunzaru, 1.40 leĭ.

Invĕţătorul
Mihăescĭĭ-de-sus, Olt.

* * *

Cu ocasiunea distribuiriĭ premiilor de finele anuluĭ şcolar 1901—1902, d-l Gh. Gussi, proprietarul moşieĭ Borduşani-Marĭ, a bine-voit şi în anul acesta de a cumpĕrà cărţĭ în valóre de 100 leĭ, spre a fi distribuite copiilor meritoşĭ de la acéstă şcólă.

Sub-semnatul vĕ rógă să bine-voiţĭ a-ĭ aduce viĭ mulţumirĭ, pentru acéstă faptă demnă de tótă lauda şi stima.

C. Ionescu
Invĕţător Borduşanĭ-Ialomiţa.

APEL

Sub-semnaţiĭ, preot şi epitropĭ, din parohia Zavalu, plasa Jiul de jos, judeţul Dolj, înfiinţând o bibliotecă parohială, cu sediul în advonul bisericiĭ, spre a fi pururea deschis tutulor parohienilor localĭ şi vecinĭ, doritorĭ de cultura sciinţifică, morală şi religiósă, şi deşì căutăm pe orĭ-ce căĭ a ne procurà cărţile pe propriĭ banĭ aĭ bisericiĭ, însă mijlócele nefiind tocmaĭ suficiente, rugăm pe toţĭ domniĭ autorĭ, de opere sciinţifice, morale, religióse şi de tot ce e spre cultura şi propăşirea ţăranuluĭ, ca să încurageze acéstă bibliotecă, cu câte un specimen din operele d-lor; mulţumindu-le maĭ dinainte

Pr. N. Bărzeanu; Marin Bratu.
Epitropĭ.

STEAUA

Societatea *Steaua* are de scop a lucrà pentru întinderea învĕţăturei în popor, prin tipărirea şi rĕspândirea de scrierĭ și publicaţiĭ morale, patriotice și de folos practic, și pentru împiedecarea, prin tóte mijlócele legiuite, a rĕspândireĭ de scrierĭ şi publicaţiĭ imorale, saŭ cu tendinţe contrariĭ statuluĭ şi ideiĭ naţionale române.

Cotisaţia este de cel puţin *doĭ leĭ* pe an, iar pentru învĕţătorĭ, preoţĭ ruralĭ şi sătenĭ, de cel puţin *un leŭ* pe an. Fie-care membru este îndatorat ca, în cel d'întâiŭ an după primirea sa, să facă a se primì în Societate cel puţin alţĭ doĭ membri noĭ.

Cererile de înscriere, însoţite de cotisaţia pe un an, se pot adresa d-luĭ *Petru Gârbovicénu*, strada Sf. Ecaterina, Bucurescĭ.

Comitetul. *Preşedinte*, **Ioan Kainderu**, *membru al Academieĭ Române.—Vice-preşedinte*, **Sava Şomănescu**, *mare proprietar, fost senator.—Administrator şi casier delegat*, **Petru Gârboviceanu**, *Administrator al Caseĭ Sf. Bisericĭ Autocefale Ortodoxe Române, director al Şc. Normale a Societăţiĭ pentru învĕţătura poporuluĭ român; — Secretar*, **Const. Banu**, *profesor secundar şi inspector şcolar —Membriĭ*, **Spiru C. Haret**, *Ministru, profesor Univers.;* **I. Dimitrescu Procop.**, *senator şi Primar al Capitaleĭ;* **M. Vădescù**, *deputat, profesor universitar;* **Cristu S. Negoescu**, *profesor secundar;* **Dim. Cecropid**, *institutor, preşedinte al Societăţiĭ corpuluĭ didactic primar. — Censorĭ*, **Const. Alimăneşteanu**, *inginer de mine; Preotul econom* **Const. Ionescu**, *profesor secundar;* **Const. Alexandrescu**, *revisor şcolar*

Membriĭ înscrişĭ şi cotisaţiunĭ plătite (Urmare).

Grigore Popescu, (Tăricenĭ-Prahova), 3 leĭ; Grigorescu N., (Sgârciţĭ), 1 leŭ; Bratoşiŭ N., (Grebăn), 1 leŭ; Theodor Oprescu (Măcrina), 1 leŭ; Dumitru Gherea (Slobozia-Mihălcenĭ), 1 leŭ; Pr. V. Ionescu (Broscenĭ-Vulcănésa), 1 leŭ; I. Andronescu (Racoviţenĭ), 1 leŭ; G. Cursaru (Obilescĭ-Bordésca), 1 leŭ; Alecu Maga (Obilescĭ-Bordésca), 1 leŭ; Dr. C. Iacovescu (Grădiştea-de-sus), 1 leŭ; St. Ionescu (Grădiştea-de-sus), 1 leŭ; Al. Dumitrescu (Boldu), 1 leŭ; D. Constantinescu (Boldu), 1 leŭ; Ión O. Nica (Golescĭ), 1 leŭ; Const. P. Niculescu (Slobozia-Ciorăscĭ), 1 leŭ; Maraipen M., (Mândrescĭ), 1 leŭ; Theodor Ragoza (Risipiţĭ), 1 leŭ; Brătilă Ión (Golescĭ), 1 leŭ; Mih. Ionescu (Râmnicenĭ), 1 leŭ; Alex Obreja (Malurile), 1 leŭ; Tarsie Dogeanu (Hangulescĭ), 1 leŭ; Zanfir Negoescu (Puescĭ), 1 leŭ; Al. Popescu (Martinescĭ), 1 leŭ; Petre Velculescu (Niculescĭ), 1 leŭ; Eleonora Antoniŭ (Ciorăscĭ), 1 leŭ; Socolescu Gr. (Slobozia), 1 leŭ; Pr. Ionescu I. (Corotenĭ-Slobozia), 1 leŭ; Gradin I. Obrojita-Slobozia), 1 leŭ; Marinescu Z., (Bogza-Căiata), 1 leŭ; Covăcénu N., (Sihlele), 1 leŭ; Timoianu Ilie (Voetnĭ), 1 leŭ; Coman Ión (Bogza), 1 leŭ; Rădulescu N., (Slobozia), 1 leŭ; Elena Vasiliŭ (Sihlele), 1 leŭ; Tatu N,, (Gherghésa), 1 leŭ; Mihaiŭ Vasile (Amara), 1 leŭ; G. Topescu (Racoviţa), 1 leŭ; C. Popescu (Vişanĭ), 1 leŭ; D. Campanĭ (Dragu), 1 leŭ; D. Janeta (Slobozia-Galbenul), 1 leŭ; N. Cristian (Julăŭ), 1 leŭ; D. Rizescu (Sgârciţĭ), 1 leŭ; Pr. D. Roşescu (Bălţaţi), 1 leŭ; G. Dianu (R.-Sărat), 6 leĭ; Stan Ionescu (Jidenĭ), 1 leŭ; D. Constantinescu (Sgârciţĭ-Plevna), 1 leŭ; Ecaterina G. Bărcălescu (R.-Sărat), 2 leĭ; Grigoriŭ E., (R.-Sărat), 2 leĭ; Tătăranu M., (R.-Sĕrat), 2 leĭ ; Dicescu Dumitru (R.-Sĕrat), 2 leĭ; G. Niculescu (R.-Sĕrat), 2 leĭ; Enescu I., (R.-Sĕrat), 2 leĭ.

Numĕrul membrilor înscrişĭ cu începerea anuluĭ al II (1902) al societăţiĭ, e de 923 iar numĕrul banilor încasaţĭ de la aceştia şi de la vechiĭ membriĭ, e de 2.891 leĭ şi 20 banĭ.

(Va urma în No. viitor).

Inst. de Arte Grafice Carol Göbl S-sor I. St. Rasidescu, Str. Dómneĭ 16, Bucurescĭ